

GRAFIKAI SZEMLE

SAKFOLOYIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Szerkesztőség:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Megjelen minden hó 20-án.

Kiadóhivatal:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Könyvnyomdák és betűöntődék a magyar korona országainak területén.

BUDAPESTEN.

<p>KÖNYVNYOMDÁK: I. KERÜLET (VÁR). Magyar kir. Államnyomda, Nándor-tér 1. Egyetemi nyomda, Iskola-tér 3. Szent Gellért-nyomda, Döbrentey-utca 18.</p>	<p>Pallas, irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Kecskeméti-utca 6. Pardavy József, Lipót-utca 6. Poldini Ede és Társa, Ferencz József-rakpart 32. Süsz Dávid, Haltér 5. Ullmann József, Régi posta-utca 4. Várnai Fülöp, Régi posta-utca 3. Wodianer F. és Fiai, Sarkantyús-utca 3.</p>	<p>A Pesti Lloyd-Társulat Könyvnyomdája, Dorotya-utca 14. Pollák M. Miksa, Nagykorona-utca 12. Preszburg Frigyes, Arany János-utca 21. Quittner József, Váci-körút 18. Schlesinger és Kleinberger Bálvány-utca 18. Toldi-Könyvnyomda, (Schwarz Sámuel) Gyapju-u. 6. sz. Vayda és Hamburger, Nádor-utca 19. Weismann (sz. Laszk) E., Nádor-utca 18.</p>	<p>Kunusy Vilmos és Fia, Teréz-körút 38. Löbl Dávid, Andrássy-ú. 19. és Szerecsen-utca 20-24. Magy. kir. államvasutak menetjegy-nyomdája, Csengery-utca 33. Mahrer Testvérek, Szerecsen-utca (államv. nyugdíjint. palotája). Markovits és Garai, Lázár-utca 13. Özv. Borúth Elemérné Mozsár-utca 8. Munk Lajos, Király-utca 58. Nagel István, Nagymező-utca 40. Neumayer Ede, Szerecsen-utca 35. Pitzger Izidor, Kazinczy-utca 35. Posner K. Lajos és Fia, Csengery-utca 31. Pollacsek Mór, VI., Révai-utca 5. Rigler József Ede, Rózsa-utca 55.</p>	<p>Propper Leó, Erzsébet-körút 22. Zeisler M., István-tér 17. VIII. KER. (JÓZSEFVÁROS). »Budapesti Hírlap« nyomdája, Rökk Szilárd-utca 4. Fritz Ármin, József-körút 5. »Magyar Nyomda«, József-körút 47. Morvay Marcell, József-körút 60. Rózsa Kálmán és neje, Szentkirályi-utca 30. Weissenberg Ármin, Eszterházy-utca 16.</p>	
<p>II. KERÜLET (VIZIVÁROS). Bagó M. és Fia, Ponty-utca 4. Heisler Jaroslav, Várkert-rakpart 1. Müller K. (Münster K.), Albrecht-út 5. Weisz Testvérek, Pala-utca 5.</p>	<p>V. KER. (LIPÓTVÁROS). Nemzeti nyomda Bálvány-utca 2. Bendiner A., Arany János-utca 18. Czettel és Deutsch, Bálvány-utca 12. Gansel Zsigmond »Minerva«-nyomdája, Sas-utca 19. Hornyánszky Viktor, Arany János-utca 1. Hungaria Könyvnyomda és kiadó-üzlet, Váci-körút 34. Kálmán M. és Társa, Nagykorona-utca 5. Kanitz C. és Fiai, Vadász-utca 26. Kertész József, Mária Valéria-utca 11. Kollmann Fülöp, Arany János-utca 34. Légrády Testvérek, Nádor-utca 7. Lőw Ede, Váci-körút 80. Lőw és Fischer, Nádor-utca 17. Márkus Samu, Gyapju-utca 6. Pesti Könyvnyomda- Részvény-Társaság, Hold-utca 7.</p>	<p>VI. KER. (TERÉZVÁROS). Augenfeld Miksa, Dalnok-utca 3. Budapesti könyvnyomda- és kiadó-szövetkezet, Kemnitz-utca 6. Bróza Ottó, Váci-körút 17. »Corvina«-nyomda Révay-utca 14. »Európa« irodalmi és nyomdai részv.-társ. O-utca 12. Fővárosi könyvnyomda- vonalozó- és könyv- kötő-részvény-társas., Podmaniczky-utca 37. Fink Béla, Szerecsen-utca 17. Goldstein Albert, Szerecsen-utca 7. Gutenberg-Nyomda, Gyár-utca 31. Herrman Ignác, Laudon-utca 10. »Kosmos« műintézet, kö- és könyvnyomda r.-t. Aradi-utca 8. Klauber és Singer Ó-utca 5. Krömer Alajos, Gyúr-utca 20.</p>	<p>VII. KER. (ERZSÉBETVÁROS) Deutsch József, Károly-körút 7. Eckstein és Neufeld Erzsébet-körút 29. Garai Mór, Károly-körút 3. Heimlich és Händler Király-utca 49. Hunnia-Könyvnyomda. (Tulajdonos: Münz M.) Rombach-utca 1. Löbl Mór, Király-utca 13. Löblovitz Zsigmond, Csömöri-út 54. »Pannonia«-nyomda Rombach-utca 8. Petőfi könyvnyomda- vállalat Dohány- és sip-u. sarkán.</p>	<p>IX. KER. (FERENCZVÁROS). Engelmann Mór, Lónyay-utca 7. »Hazánk« nyomda-rész- vény-társaság, Üllői-út 25. Wodianer Soma, Üllői-út 23. X. KER. (KÖBÁNYA). Első kobányai könyvny. Jászberényi-út 1.</p>	
					<p>BETŰÖNTÖDÉK: Államnyomda, I. var, Nándor-tér 1. Athenaeum, IV., Ferencziek-tere 3. Első Magyar Betűöntőde Részvénytársaság, VI., Desseswffy-utca 32. Egyetemi nyomda, I. var, iskola-tér 3. Fischer és Mika, VII., Király-utca 83. Franklin-Társulat, könyvnyomda r.-t., IV., Egyetem-utca 4. Pallas, IV., Kecskeméti-utca 6. Pesti Könyvnyomda- Részvénytársaság, V., Hold-utca 7.</p>

Előfizetési ár: egész évre 2 frt = 4 kor., félévre 1 frt = 2 kor.

KÖNYVNYOMDÁK A VIDÉKEN.

- Ada.**
Berger Adolf.
- Alsó-Kubin.**
Schneider Dezső.
- Alsó-Lendva.**
Bozzay P.
- Apatin.**
Szavadill József.
- Arad.**
Aradi nyomda részvénytársaság.
Bloch H.
Gyulai István.
Lengyel és Stein.
Muskát Miksa.
Román gör. kel. egyházmegye nyomdája.
Réthy Lipót és Fia.
I. aradi amerikai gyors-sajtónyomda.
- Abrudbánya.**
Policzer Zs.
- Aranyos-Maróth.**
Részvénynyomda. (Felszámolás alatt.)
- Aszód.**
Magy. kir. javító-intézet nyomdája.
- Baja.**
Kollár Antal és Fia.
Nánay Lajos.
Streintz Gyula.
- Balassa-Gyarmat.**
Halyák István.
Özv. Kék Lászlóné.
- Balázsfalva.**
Gör. k. püspöki nyomda.
- Bártfa.**
Blayer M.
- Battonya.**
Hungária-nyomda, tulajd.: Gaál Vilmos.
- Békés.**
Povázsay Testvérek.
- Békés-Csaba.**
»Corvina« ny. (Szihelszky József.)
Lepage Lajos.
Povázsay Sándor és Guszt.
- Belényes.**
Süssmann Lázár.
- Besztercze.**
Botschar T.
Orendi Károly.
- Beregszász.**
Farkas Kálmán
»Haladás« könyvnyomda, tulajd.: Juhász Piroksa.
- Besztercebánya.**
Machold F.
Singer Jakab.
- Bicske.**
Lederer Hermann.
- Bonyhád.**
Raubitschek Izor.
- Brassó.**
Gött János és Fia.
Muresianu Aurél.
Alexi Theochár.
»Köznevelődés« nyomda.
- Brezsnóbánya.**
Kreislér J.
- Buziás.**
Ullmann F.
- Csáková.**
Chudy Testvérek.
- Csáktornya.**
Fischel Fülöp.
- Csiksomlyó.**
Ferenczrendi nyomda.
- Csikszereida.**
Györgyjakab Márton.
- Csongrád.**
Schwarz Sándor.
»Tiszavidék« nyomdája, tulajd.: Silber Jánosné.
- Csorna.**
Neumann Samu.
- Czegléd.**
Piros J. és Társa.
Sebők Béla.
- Debreczen.**
»Csokonaie« nyomda és kiadó-részvény-társaság.
»Debreczeni Ellenőre« ny.
»Debreczeni« nyomda.
Ifj. Gyűrűk Sándor.
Kutasi Imre.
László Albert.
Varosi nyomda.
- Deés.**
Demeter és Kliss.
Rosenstein Mayer.
- Detta.**
Heldenwanger József.
- Déva.**
Hirsch Adolf.
Kroll és Társa.
- Deveszer.**
Rosenberg Zsigmond.
- Ditró.**
Ditró és Szárhegy közsegek nyomdája.
- Dombóvár.**
Első dombóvári könyvnyomda és papírszergyár.
- Dunaföldvár.**
Schwarz Manó.
- Duna-Szerdahely.**
Goldstein Józsuua.
Adler Netti.
- Eger.**
Erseki lyc. nyomda.
Egri könyvnyomda-részvény-társaság.
Kohn Dávid.
- Eperjes.**
Pannonia-nyomda, tulajdonos: Hedry Bertalan és Stehr D.
Kósch Árpád.
- Érsekujvár.**
Winter Zsigmond.
- Erzsébetváros.**
Kotzauer D.
- Esztergom.**
Buzárovits Gusztáv.
Gerenday József »Hunnia«-nyomdája.
Laiszky János.
Tábor Adolf.
- Fehértéplom.**
Wunder J.
- Felső-Eőr.**
Schodisch Lajos.
- Fertő-Nezsider.**
Horváth B.
- Fiume.**
Battara P.
Chiuzre & Co.
Jerouscheg G.
Karlitzky Ferencz.
Stabilimento Tipografico Fiumano.
- Fogarás.**
Thierfeld Lipót.
- Galánta.**
Első galántai könyvnyomda és papírraktár.
- Galgóc.**
Sternér Adolf.
Seidl Jakab.
- Gyergyó-Szt-Miklós.**
Szabó testvérek.
- Gyoma.**
Kner Izidor.
- Gyöngyös.**
Braun Bertalan.
Herzog Á. E.
Kohn L.
Kohn Mór.
- Győr.**
Fischer István és F. utóda:
Nitsmann József.
Surányi János.
Polgár Bertalan.
- »Pannonia« könyvnyomd.**
(tulajd. Haar és Raab)
- Győr-Sziget.**
Gross G. és társa.
- Gyula.**
Dobay János.
Kohn Adolf.
Gyulafehérvár.
Püspöki lyc. nyomda.
Voltz H.
- Hajdu-Szoboszló.**
Plón Gyula.
- Hajdu-Böszörmény.**
Muntyán József.
- Halas.**
Práger Ferencz.
- Hatvan.**
Hoffmann J.
- Hátszeg.**
Stern Mór.
- Hódmező-Vásárhely.**
»Hungaria« nyomda.
Kanitzer G.
Lévai Fülöp.
- Holics.**
Hotascha J.
- Huszt.**
Mermelstein Fülöp.
- Igló.**
Schmidt József.
- Ipolyság.**
Neumann Jakab.
- Jászberény.**
Brünauer Adolf és társa.
- Kabold.**
Deutsch Mózes.
- Kalocsa.**
Werner Ferencz.
Malatin Antal.
- Kaposvár.**
Hagelmann Károly.
Jancovics Gyuláné.
Kéthelyi Miksa.
Magyar János.
- Kapuvár.**
Buxbaum József.
Fleier Hermann.
- Karánsebes.**
Orúhoja Antal.
Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdája.
- Karczag.**
Szódi Miksa.
- Kassa.**
Özv. Lippóczy Józsefné.
Bernovics Gusztáv.
Ries Lajos.
Werfer Károly.
- Kecskemét.**
Sziládi László.
Tóth László.
»Pannonia« nyomda.
- Késmárk.**
Kling János.
Sauter Pál.
- Keszthely.**
Nádai Ignác.
Farkas János.
- Király-Heimecz.**
Klein József.
- Kis-Czell.**
Menyhárt Julia.
- Kézdi-Vásárhely.**
Ifj. Jancsó Mózes.
Szabó A.
- Kis-Kún-Félegyháza.**
Renezay József.
- Kis-Marton.**
Dick Ede.
- Kis-Várda.**
Berger Ignác.
- Kolozsvár.**
Gombos és Sztupjár.
»Ellenzék« nyomdája.
Gámán János Örökösei.
Horváth Geza.
»Köznevelődés« nyomda.
Lehmann V. Sándor.
»Magyar Polgár« nyomd.
Polcz Albert.
Stratzinger G.
- Komárom.**
Ziegler Károly.
Özv. Krausz Ignácné.
»Petőfi«-nyomda.
Spitzer Sándor.
- Körmend.**
Részvény-nyomda.
- Körmöczbánya.**
Joerges A. Özv. és fia.
- Közeg.**
Feigl Frigyes.
Feigl Gyula.
- Kula.**
Berkovics Márkus.
- Kún-Szt-Márton.**
Sima F. fiókja.
- Kún-Szt-Miklós.**
Bors Károly.
- Léva.**
Nyitrai és Társa.
Dukesz Lipót.
- Lippa.**
Povázsay Sándor.
Zách József.
- Liptó-Szt-Miklós.**
Steier Izidor.
- Lőcse.**
Reisz M. József.
Werthmüller J. és Fia.
- Losoncz.**
Losonczy Sándor és Társa
Roth Simon.
- Lugos.**
Traunfellner Károly.
Wenczelly J. és Fia.
Weisz Hermann.
- Magyar-Óvár.**
Czéh Lajos.
- Makó.**
Gaál László.
Neumann József.
- Malaczká.**
Wiesner Alfréd.
- Margitta.**
Klein Lipót.
- Mármaros-Sziget.**
Mayer és Berger.
Mayerfeld és Dávid.
Részvény-nyomda.
Viski Balás Lajos.
Wider Mendel.
- Maros-Vásárhely.**
Adi Árpád.
Ev. ref. collegium nyomda.
Grün Vilmos gyorsajtó-nyomdája.
Székely nyomdai részv. társaság.
- Mátészalka.**
Weisz Zsigmond.
- Medgyes.**
Reissenberger G. A.
- Mezőtúr.**
Gyikó Károly.
- Mindszent.**
Goldstein Mór.
- Miskolcz.**
Forster Rezső.
Wesselényi G.-né.
Stamberger Bernát.
- Módos.**
Staits György.
- Mohács.**
Blandl János.
- Moór.**
Márián György.
- Munkács.**
Özv. Blayer Pinkászné és fia
Farkas Kálmán.
»Munkács« könyvnyomdája, könyvkereskedése: Kozma és Grünstein.
- Muraszombat.**
Grünbaum Márk.
- Nagy-Atád.**
Günsberger Antal.
- Nagy-Bánya.**
Molnár Mihály.
Keresztes Ferencz »Haladás« nyomdája.
- Nagy-Becserek.**
Grcsis I.
Pleitze Fer. Pál Utóda (dr. Brajner L. és Mayer R.).
Scheinberger Ignác.
- Nagy-Bittse.**
Spiegel Samu.
- Nagy-Enyed.**
Cimer J. József.
Wokál János.
- Nagy-Kanizsa.**
Fischel Fülöp.
Singer Lipót.
Wajdics József.
Weiss L. és F.
- Nagy-Károly.**
Ifj. Róth Károly.
Sarkady Nagy Zsigmond és Társa.
Turóczy Zsigmond.
- Nagy-Kikinda.**
Jokly I.
Milenkovits István.
Radák János.
- Nagy-Körmend.**
Ottinger Ide.
- Nagy-Mihály.**
Landesmann B.
- Nagy-Rőcze.**
Künstler Soma.
- Nagy-Szalonta.**
Reich Jakab.
Adler Jakab.
- Nagy-Szeben.**
Krafft C. Vilmos.
Drotleff József.
Institut tipografic.
Reissenberger Adolf.
Román püspöki könyvny.
- Nagy-Szt.-Miklós.**
König Salamon.
Wiener Nathán.
- Nagy-Szóllós.**
Schwartz Béla.
- Nagy-Szombat.**
Goldmann Miksa.
Horovitz Adolf.
Winter Zsigm. Özvegye.
- Nagy-Tapolcsány.**
Platzko Gy.
- Nagy-Várad.**
Berger Sámuel.
Freund Lajos és Társa.
Laszky Ármin.
Láng József és Társa.
Rosenbaum Vilmos.
Sonnenfeld Adolf.
»Szigligeti« nyomda r.-t.
Pauker Dániel.
- Német-Bogsán.**
Zeier J.
- Német-Palánka.**
Kristofek József.
- Nyiregyháza.**
Jóba Elek.
Pringer János.

GRAFIKAI SZEMLE

SAKFOYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN HÓ 20-ÁN

IV. ÉVFOLYAM

BUDAPEST 1894 ÁPRILIS

4. SZÁM

Szaklap-kiállítás.

Pár hónappal ezelőtt *Bauer* János szaktársunk penditette meg az eszmét a Szakkör választmányában, hogy tanulságos és érdekes dolog volna az 1894-iki szokásos márcziusi ünnepélyt nemzetközi szaklapkiállítással kapcsolni össze, a mely míg egyrészt közvetlenül is ismertebbé tenné a grafikai szaklapoknak a különböző nemzeteknél és országokban való számarányát, addig bő alkalmat nyujtana különösen arra nézve, hogy mily gondot fordítanak külföldi szaktársaink lapjaik kiállítására; mily felfogás uralkodik náluk a szaklapok alakját és besztását illetőleg; szóval mennyiben tekintik feladatuknak, hogy lapjaiknak már kiállításával is — a mint annak lennie kellene — mintául szolgáljanak, bemutatván ezzel egyuttal az illető nemzet nyomdászatának előhaladását is.

A Szakkör választmánya örömmel tette magáévá az eszmét; s segítséget adva az indítványozónak, megbizta és felhatalmazta őt az előmunkálatok megtételére. Az idő azonban rövid volt, mert már az is sok időbe került, míg a két világrészbe szétküldött német, angol és francia nyelvű felhívások megtették utjukat; még tovább tartott, míg az anyag lassan-lassan, de folyton örvendetesen gyarapodva, beérkezett; s így éppen nem csodálható, ha szokásos márcziusi ünnepélyünkre a kiállítás el nem készülhetett és az április 22. és 29-ike közti napokra halasztatott el.

Midőn e soraink napvilágot látva, olvasóink kezébe kerülnek, szerény, de érdekes kis kiállításunk a megnyitásra készen áll. Áldozatkész tiszteletbeli tagunk, lovag *Falk* Zsigmond urnak pártfogása révén, *Mudrony* igazgató ur szivességéből megkaptuk nyolcz napra az Országos Iparegyesület új-utca 4-ik szám alatt levő nagytermét, a melynek jó részét betöltik a lapok elhelyezésére szolgáló asztalok.

A kiállított lapok úgy vannak elhelyezve, hogy bár helyükről el nem mozdíthatók, de azért egymástól függetlenül, s akár valamennyi is egyszerre szabadon átlapozható; így tehát mód van nyujtva a látogatóknak, hogy behatóan tanulmányozhassák az egyes lapokat szakbeli kiállítás szempontjából is.

Mondhatjuk, hogy lesz is mit tanulmányozni. Érdekesebbnél érdekesebb képet tárnak elénk, a már

inkább ismeretes osztrák és német szaklapok mellett, a kevesebbek által ismert francia, angol, olasz, spanyol, orosz, svéd, finn, török, amerikai stb. szaklapok és folyóiratok. Mindezek megbeszélése természetesen a kiállítás bezárta utáni ismertetés keretébe tartozik, s azért itt csak felhívjuk szaktársaink figyelmét e ritka és bennünket felette érdeklő kiállításra, melyre a világ különféle művelt nemzetei köréből 90 szaklap érkezett be.

Ki lesznek állítva ezenkívül már megszűnt, vagy csak egyes alkalmakkor megjelent nyomdász társadalmi, szak-, élcz- és alkalmi lapok; végül mint különlegesség: régi szakkönyvek és effélék. Mindezek összevéve 184 kiállítási tárgyat tesznek ki.

Azon örvendetes körülmény, hogy kiállításunk védnökéül lovag *Falk* Zsigmond királyi tanácsos urat nyerhettük meg, hivatva van szélesebb körökben való érdeklődést is kelteni kiállításunk iránt s ez mindenestre erkölcsi hasznot hajt első sorban körünknek, azután pedig általában a nyomdászvilágnak is, mert ilyen s ehhez hasonló ténykedéseink csak emelhetik a nagyközönség becsülését művelt nyomdász-társadalmunkkal szemben.

A kiállítás április 22-én d. e. 10 órakor fog megnyitni a védnök által s legott át fog adatni a közszemléletnek. Nyitva lesz naponkint d. e. 9-től d. u. 2-ig s d. u. 3-tól este 9-ig. A rendező bizottság katalogust is nyomatott, melyet tagjainknak jelen számunkkal díjtalanul küldünk meg, a kiállítás színhelyén pedig 10 krjával fog elárusítani.

Körünk választmánya tehát kötelességszerűleg ismét alkalmat nyujt tagtársainknak, de általában a szak-társaknak is, és pedig ritka érdekes és vonzó modorban, hogy ismereteiket gyarapítsák, szakműveltségüket széles körű forrásokból növeljék; tőlük függ most már, hogy minél számosabban használják föl ez alkalmat; a rendezőknek, a választmánynak nagy öröme és elégtételére fog szolgálni, ha a körünk keretében rendezett ezen újabb és érdekes mozzanat nagyszámú látogatás által kellő méltánylásra talál.

Föl tehát, t. szaktársak, látogassuk a nemzetközi szaklap-kiállítást minél többen, mert ez úgy egyeseknek, mint ezek által az általános szakmabeli haladásnak is csak előnyére, hasznára válhat; a Kör intéző férfait pedig buzdítani fogja a tömeges látogatás, hogy a jövőre is minél több ilyen dolgot produkáljon.

A német nyomdász-egyesület nemzetközi mintacseréje.

(Befejező közlemény.)

A *brunecki* (Tirol) könyvnyomda egy több színben nyomott vadász-kränzchenre szóló meghívót küldött be, a melynek minden csinosága mellett csak az a legnagyobb hibája, hogy mindennek, csak éppen meghívónak nem való. A szimbólikus alakok mind helyesek, csak a formátum — az sehogyan sem illik egy meghívóhoz.

Brünnből a *Burkart V.* nyomdájából egy két színben nyomott és a *Neue Illustrierte Blatt* reklamját tartalmazó nyomtatványt látunk, a mely sok technikai bibelődést okozott szedőjének s még csodáljuk, hogy a sok fúrás, faragás, hajlítás után csak oly kevés görbeséget találunk, a mennyi van. Itt már nem a nyomás, hanem a szedés volt időt rabló, de azért elismerést érdemlő munka.

A fel nem sorolt többi osztrák termékek is többé-kevésbé csinosak, a melyeket azonban egyrészt — mint fentebb is említettük — helyszűke, másrészt pedig sablonos kiállításuk miatt nem említünk meg külön.

Van ezek közt több fénynyomatú kép is, a melyek — bátran állíthatjuk — nem oly szépek, mint az eperjes-budapesti Divald testvérek e nemű produkciói. Azonkívül xilografia, autotipia, litografia és könyvnyomdai munkák változataival találkozunk, a melyek majdnem kivétel nélkül méltóan foglalják el helyüket az internacionális porondon.

Nemcsak mennyiségre, de választékosságra nézve is — magától érthetőleg — **Németország** viszi a főszerepet a német mintacserében. Majd minden egyes lap a tiszta, szép nyomás által tűnik ki, mely nem egy helyen eltakarja a szedés itt-ott mutatkozó fogyatékoságait. Ez azonban könnyen megmagyarázható, ha eszünkbe vesszük, hogy Németország volt művészetünk bölcsője.

Hasonló előhaladást mutatnak Anglia és Franciaország is, a mi az előttünk fekvő cserelapokból is örvendetesen tűnik ki.

Találunk itt mindenféleképpen kivitt mintalapokat: olyant is, a hol a legkomplikáltabb szedés a legkönnyebb színekben lett kivive, meg olyat is, a hol a legbizarrabb színárnyalatokban lett élénk állítva az egyszerűen tartott szedés képe.

Továbbá találunk a számtalan minta közt igen sokat, a melyeknek kivitele éppen csak a lehétköznapi nivón áll, mint pl. a 69. számú lap, a *P. M. Gäring zwickani* cégtől. Ez az üzlet könyvnyomdára igen jól van berendezve, a rajz és nyomás jó, csak a könyvnyomdai uton beállított *ritkított* sorok rontják az összehatást. Nem sokkal jobb és helyesebb lett volna a rövidített szavakat egészen kiszedni?

Egy második ilyen a 90. sz. lap, a melyen két levélfő van, helyes színnyomatban, de rosszul kivitt szedéssel. *Hamm A.* gyorssajtó-gyárosé a felső levélfő,

a melyen bizony a nyomdászczímer helyett helyesebb lett volna valami gépet alkalmazni.

A 94. sz. lap *Jänecke testv.* hannoveri udv. könyvnyomdájából került ki és a nevezett cég kő- és könyvnyomdai festékgyáranak hirdetője. A sokféle színű nyomás és szedés jól harmóniálnak s daczára a színek nyomott hangulatának, a cég csak elismerést érdemel a csinos munkáért.

A *Dr. Haass H.-féle* első mannheimi könyvnyomda-intézet egy igen szép nyomású lapot állított ki, a mely — eltekintve a kisebb hibáktól, mint az akantheakörzetnek az alapba való beolvadása — feltétlen dicséretet érdemel.

A lipcsei *Brockhaus*-cég sokkal ösmertebb már az illusztráció-nyomásban, semhogy azt most dicsérnünk kellene s az a kép is, (az orosz trónörökös-nagyherceg keleti utazásából), mely 28. sz. a. a mintacserében látható, csak dicséri nyomóját, a ki azt oly lehelletszerűen szépen kidolgozta.

Feltűnő és kellemes benyomást tesz a szemlélőre az a *Melodienschatz*-címlap, a melyet a *Brandt Péter* kölni cég készített, bár itt is nagyban rontják az összehatást azok az aranyozott kottaléniák, melyek mindkét oldalon végigvonulnak és pláne alul és felül keresztülmennek a sarokdiszen is. Ez ugyan bosszantó hiba, a mi azonban még se képes lerontani az összehatást, a mit az egész csinos, de egyszerű munka bennünk ébreszt.

A *Grumbach E.* lipcsei könyv- és műnyomda egy glacé-papírra nyomott négyszínű chromo-nyomást mutat be, még pedig ez a négy szín oly sokféle árnyalatot mutat, hogy majdnem természetűen tükröződik vissza a képen a német falusi parasztház és udvar.

Mű- és belbecs tekintetében igen jeles termék a *Büxenstein W.* berlini nyomda-cég körlevele is, a mely csupa léniákból van összekomponálva, a mi bár szemre egyszerű, de szakszempontról igen becses kidolgozás; még a színek egyszerűsége is pompásan harmonizál a szedéssel s méltó egy nyomdai körlevélhez.

A 103. sz. lap, mely a *König Albert* gubeni könyvnyomdájából került ki, nagyon nehézkes kivitelű, fásasztó és időtrabáló alkotás, azonban, ha az összehatást tekintjük, úgy — kivált a szedés technikája — igen elmosódik és semmitmondó lesz. Kár pedig a szépen indult műért, a mely tán éppen túlkomplikált voltánál fogva mondott esütörtököt.

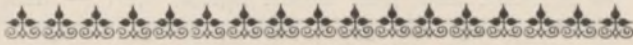
Feltűnést kelt a 142. lap is, mely a hirneves *Pierreféle* (Geibel István és társa) altenburgi kő- és könyvnyomda munkája. (Itt dolgozik a mi régi öreg szakértársunk: Watzulik is már évek hosszú sora óta.) A művészi, arhitektonikus kivitelű szedés és egyszerű, hajszálpontosságú nyomás szinte bámulatos, a melyen minden szakember örömmel legeltetheti a szemét.

Épp oly szép és feltűnő a schweidnitz-i kerület térképe is, mely a *Flemming Károly* glogau-i nyomdájában lett előállítva, még pedig litográfiai uton. A térkép jobboldalából egy ravasz macskafej kandikál elő s karmai között tartja a nyomda-cég

névjegyt, a mely itt egyszerűs mind impresszió is. Szinte mosolyt csal ajkunkra ez az ötletes kis intermezzo.

A 194/b. sz. minta *Kulbe Károly* pályatársunk szakavatott és mesteri kezére vall. — Ez a berlini *Woellmer Vilmos* betűöntőjének házi nyomdájában készült és a czég mintakönyvének egy díszes és minden tekintetben találó címlapját mutatja. Ugyancsak ebből a nyomdából egy másik, szintén díszes mintakönyv-címlapot találunk 194/a. alatt. A nyomás mindkettőnél méltó az izléses szedéshez s egyik leg sikerültebb és legkorrektebb darabjai a mintacserének.

Ezekben nagyjában ösmertettük a *német* mintacsere kiválóbb darabjait, bár még sok kiválót mellőztünk; tettük ezt annál az oknál fogva, mert ezek az *angol* nemzetközi mintacserében is előfordulnak, tehát majd jövő alkalommal az angol mintacsere ösmertetésénél szólunk azokról. (!)

Az 1894. évi naptárakról.

(Felolvasatott az 1894. márczius 18-iki havi felolvasó-ülésen.)

Az idén kilencz darab fali naptár érkezett be a Szakkörhöz, illetve a Grafikai Szemle szerkesztőségébe és e kilencz darab esztendő-mutatót nekem adták ki, hogy vegyem jóakaró bírálat alá. Egy darabig haboztam; de azután azzal a hozzáadással, hogy nevem nem kerül a nyilvánosság elé — inkognitóban elvállaltam.

Most már nem félek kimondani azt, a mi szívemen fekszik, mert nem kell tartanom azok haragjától, a kiket talán érzékenyebben találok megczírogatni.

Mert hát a kritika tulajdonképen macska-egér játék: a kritikus a macska, a szegény kis egér az áldozat, a vádolt, pardon: a médium, a munka előállítója.

A kritikus ravaszul sompolyog áldozata mellé, aztán egy ugrással ráveti magát, majd szétmarczangolja, hogy kötelességének híven megfelelhessen. Ámde azért ne irigyelje senki a bírálót, ne beszéljen róla fitymálólág s ne higye azt, hogy az beszél valakiről kicsinylőleg. Nem! A kritikus szenved, purgatóriumi kínokat áll ki, a mikor bírálatába fog. Tépdesik, marczangolja a gondolatok, hogy áldozatára le kell sajtani, a mikor hizelegni akarna neki. Nem hizelegni, hanem felemelni, magasztalni, dicsőíteni szeretné azt.

És mit tesz! Összeránczolja homlokát, keresi-kutatja a félszedségeket, mert a tömegnek, a közönségnek, a bámulóknak gáncsra van szükségök. A hibákra, a félszedségekre kíváncsiak ők; a szépet, a jót, szóval az összbenyomást maguk is élvezik, azaz tudják élvezni.

És a kritikus ott áll, azon a ponton, a mikor az egyik kezében kalácscsal, a másikban pedig vesszővel kell közeledni médiuma felé és bedugja két fülét, hogy se erről, se arról ne halljon semmit.

Én is így cselekedtem. Bezárkózva a négy fal közé, élembé raktam a kilencz darab naptárt, hogy

előbb együttesen, majd külön-külön vegyem azokat szemügyre. Az összbenyomás, vagyis az összesnek egyszerre való szemlélete kaleidoszkopszerű képet rajzolt elém: a sok szín vegyüléke káprázatba hozta látószervemet.

Ez nem ért semmit!

Belementem a részletekbe s abban a sorrendben vettem azokat bonczkés alá, a mint alább következnek.

Most azonban, mielőtt a részletekről szólanék, egy pár odavetett megjegyzést teszek az összbenyomásról is, vagyis általánosságban tartva mondom el egyet-mást.

A kilencz darab fali naptár azt az impressziót keltette bennem, hogy tavaly a *könyvnyomdák* nagyon el voltak foglalva, mert majdnem kivétel nélkül a litografia dominál naptárainknál. Csupán csak a *Brózsá-nyomda* és a *Budapesti Hírlap nyomdája* állított elő *tisztán* könyvnyomdai munkát, a többiek csak magát a naptár-szöveget szedték bele a könyvnyomdai uton készült díszbe.

Már most az a kérdés, hogy ezek a naptárak — akár könyv-, akár könyvnyomdai uton előállítottak — meg is felelnek-e céljuknak? Vajjon csakugyan azok-e, a miknek látszanak, vagy lenni akarnak?

Erre egyszerűen tagadólag kell felelnem. Tagadólag pedig azért, mert valamely dolog csak akkor van helyesen megoldva, ha az a czélszerűség kivánalmainak is megfelel; már pedig a lentebb következő fali naptárak minden egyebek, csak nem falra való dolgok. Nem a cziczoma végett, hanem a czélszerűség szempontjából van ellene kifogásom.

És itt előnyt adok e dísznaptárak felett a *Rigler-nyomda* által összefuserált nagy, terciából szedett kalendáriumoknak is, mert ezeknek legalább hasznát vehetjük, még pedig a lehető *legkényelmesebben*.

Ez a kilencz dísznaptár pedig olyan, a melynek éppen akkor nem vehetjük hasznát, ha a falra akasztjuk. Nem mondom, hogy egy hozzájuk mellékelt nagyító üveg nem segítene némiképen a bajon; de bizony így, pusztán szemmel, hasznavehetetlenek azok.

Aztán meg némelyikhez nem ártana egy külön felvilágosító táblázatot mellékelni, a rövidítések megmagyarázása végett, mert bizony így nem igen érthetők; sőt azt se tudjuk, hogy tulajdonképen katolikus, protestáns, avagy görög kath. nevet említ fel. Más szóval: azért szedik a naptár-szöveget, hogy legyen mit a körzetbe tenni, és nem azért szedik a körzetet, hogy azzal díszesebbé tegyék a szedést.

Már most mindegy az: akár a szedést a körzetért, akár a körzetet a szedésért rontom el: csak hibás munkát végeztem s ha már a kettő között kell választanom, hát az értelmet soha sem kockáztatom az esztétika végett, pláne ha még nem is vagyok vele kénytelen.

Ha nem megy másképen, hát az egyszerűbb, de korrektebb munkával kell hatást keresni, nem pedig azt nézni, hogy kókler és bizarr színkaoszszaal egy pillanatra elkápráztassuk a szemet.

Mert ha én képet akarok a falra, akkor nem veszek fali naptárt; ha pedig *fali naptárra* van szükségem,

ségem, úgy nem óhajtok pikáns vagy értelmetlen tárgyú képet, hanem azt akarom, hogy az a naptár nekem egész éven át utbaigazitóm legyen.

Még valamit.

A mai modern, tisztult izlés már mindent eltörölt a régi nyomdász-technika félszégeiből, csak éppen a legrosszabbat, a legmegokolatlanabbat hagyta meg: az ünnepek és vasárnapoknak piros színben való nyomását. Használjuk, mert azt hiszszük, így kell lenni. Azt hiszszük, hogy valami szent hagyomány fűződik az ünnepeknek illetően való feltüntetéséhez. Pedig csak a legnagyobb kényszerűség szülte ezt régentén, t. i. az, hogy nem voltak a nyomdák berendezve különféle kiemelő, feketébb betűkre s a szavaknak pirossal való nyomásával segítettek a nyomorúságos és kezdetleges állapotban. Még pedig mily bajjal, mennyi küzdelemmel!? Nem csináltak akkor külön formát a vörösből és külön a feketéből, hanem mikor a présben volt a forma, hát a piros sorokat alárakás által feljebb eresztették és így a henger csak a kiálló sorokat fogta be; majd mikor így készen volt a vörös szín, kivették a piros sorokat és úgy nyomták a feketét, hogy jól belevágjon a két szín egymásba.

Ma már erre nincs szükségünk, mert kiemelő, feketébb betűkkel jól megkülönböztethetjük az ünnepeket, a szedés és az összbnyomás is jobb hatást tesz, ha nem boszantják szemünket az únos-untalan élénkbe ötlő piros szavak. Na meg a berakás közben előforduló »szúrások«, vagyis ez által keletkező görbeségek se lennének olyan szembeszökők.

Még csak a *hét kezdése* ellen volna megjegyzésem, hogy miért kezdjük azt az utolsó nappal, a mikor nyelvünk már az elnevezéssel is a *hétfőt* predesztinálja az első helyre. Erről különben már mások is szólottak, az *Évkönyv* meg is fogadta a jó tanácsot, csak a magyar nyomdák félnek ez újítástól, mert akkor talán másfelé fordulna a világ kereke.

De most veszem észre, hogy a hosszabb elme-futtatás az én tollam kerekét is másfelé akarja fordítani, azért e kis ideális kalandomból visszatérek a prózai élet rögs útjára, azután hozzálatok a robotmunkához és mint rideg szemlélő, a bíráló visszataszító, de azért igazságos szemüvegén veszem szemügyre az előttem fekvő *kilencz fali naptárt*, a melyekről a következő sorokban adok számot.

Bróza Ottó könyvnyomdája. A beküldött *kilencz* darab fali naptár közül, minden elfogultság nélkül, ez tehető a legelső köze, ha másért nem is, csupán annál az egy nyomós oknál fogva, mert ez *tisztán könyvnyomdailag* előállított naptár, a milyen csak még egy van a kilencz között. Szinte jólesőleg andalodik el a szemlélő e csinos nyomdaterméken s a szolid, kedves és pompásan harmonizáló színek játéka lebilincseli figyelmünket. És az összhátásnak illetően való érvényesülése utóvégre is addig uralkodik rajtunk, míg a kárörvendés démona le nem győzi az ideális merengés lengeszárnyú tündérkeit s szemünkre nyomja a kritika sötét szemüvegét. Én is így jártam! Addig barangolt szemem a körzetek színes mezején, míg a meglegedettség mellé odaszegődött társul a gáncsolási vágy, vagyis: kezdtem keresni a

fény árnyait. És megtaláltam, mert meg kellett találnom. Igaz, hogy a nagy fény meglehetősen kis árnyékokot hagyott; de mégis hagyott annyit, a mennyit. Ezt — ha igazságos dicsérő és valódi lelkesedő akarok lenni — fel kell említenem, már csak azért is, mert ezek a naptárak ki is vannak állítva, s így mindazok megláthatják, a kik e felolvasást végighallgatják. Tehát lássuk a két legfőbb hibát. Az első, hogy az egész naptár a középső oszlop-dísz miatt készült. Ezt meghozatták, hogy ez dominálja az egész munkát. Már most úgy jártak vele, mint az, a ki a gombhoz varratja a kabátot. A szedő nem birt megbirkózni a kiszabott térrel s hogy még se menjen kárba a — kétségtelenül csinos — díszes oszlop, úgy segített magán, hogy a *heteket nem választotta el* egymástól, hanem az egész hónapot egybe szedte. Ez roppant sérti a szemet és még hozzá helytelen is. Miért? Azért, mert *egy év 365 naptól, vagy: 52 hétből*, vagy: 12 hónapból áll. Már most a szerző a 12 hónapot szépen el is különítette egymástól, de már a hetek közt nem ismert határt, mert — nem engedte a hely. És így a legfőbb dolog, a *naptárszedés maga*, lett feláldozva egy díszítő darabért. Nagyan rontja a hatást az is, hogy az *évszámok* oly kicsinyek, de még jobban az, hogy annyira el vannak dugva, mikép első pillantásra meg se találjuk. Jó lett volna ügyelni a félkövér fej- és láblineákra, mert azok a legtöbb helyen nem vágnak össze; néhol a fej- és lábvonal között egy nyolczadpetit eltérés is van. — Most pedig visszatérek oda, a hol elkezdtem s azt mondom, hogy a fentemlített hibák mellett is ez az ideai kalendáriumok egyik legsikerültebbje, a melynek hibáival csak azért foglalkoztam bővebben, mert szeretettel csüggttem a munkán, a melynek szedője és nyomója csak feltétlen dicséretet érdemel. Csak az kár, hogy olyan gyöngye papírt adott az üzlet hozzá, pedig már ennyi áldozat mellett kár volt arra a pár forint különbözetre nézni, a mennyibe az erősebb papír került volna.

A Budapesti Hírlap nyomdájának naptára. Ez a naptár *első* pillanatra is meggyőz minket arról, hogy a Budapesti Hírlap nyomdájának nemcsak az épülete, de technikai berendezése is a mai kornak megfelelő. Éppen ezért rosszul esett tapasztalunk, hogy a *másik* pillanat pedig arról győzött meg, hogy e szép berendezést igen-igen helytelenül használták fel ez alkalommal. A rokokó-körzetből összeállított szedés elejétől végig hibás alkotás s rögtön meglátszik, hogy a szedő nem ismeri ennek a körzetnek a stíljét, nem tudja azt a mértani szabályoknak megfelelően egybeállítani. Pedig ha valamely díszítő anyaghoz, úgy ehhez igazán kimerítő magyarázatokkal és illusztrált példákkal szolgálnak a betüöntök mintakönyvei, a melyekben egyszersmind sok szép, e körzetből szedett dolgokra bukkanhatunk. Igaz, hogy e XVII—XVIII. századból való díszítő stílnak sok ágas-bogas, excentrikus, ferde kinövései vannak; de eltekintve ezektől, igen használható és becses, habár nagyon időtrabló körzet. A Budapesti Hírlap nyomdájának tisztán e körzetből szedett naptárát így lehetne legegyszerűbben leírni: *tele van ürességgel.*

Pedig a rokokó-körzet éppen arra törekszik, hogy finom, hajszálnyi elágazásaival betöltse az itt-ott mutatkozó hézagokat. A naptár külső kerete hűséges másolása a betüöntő czég egy mintakönyvének, a belső tizenkét hónap — felül hat és alul hat — körzetei pedig borzasztó módon összeszedett »nyulványok«. Ezek a hónapok, mint valami orgonasípok látszanak és az ilyen lépcsőzetes elhelyezésből származott ürességek bántóan rikitanak a szemünkbe. De mily nagy ellentéte e sok ürességnek a körzetbe alul begyömöszölt »**A Budapesti Hirlap megjelenik mindennap**« stb. szöveg. Már ennél még a Bp. H.-ban sem találhatunk jobban az egymás hátára álló sorokat. Talán ezzel akarták jelképezni a — Budapesti Hirlapot magát. S a milyen elhibázott, rossz a szedés, épp olyan rosszak a színek is: semmi harmónia az egészben. Aztán mindehhez a sok ürességhez sorakozik még a papir nagysága, a melynek olyan nagy széle maradt, hogy arra bizony bátran elfért volna a Hirlapnak egy vasárnapi kishirdetése. Ennek meg az az előnye, a mi Brózsza naptárának a hátránya — a papirosa meglehetősen erős. Különbben is ez csak jóakaró kritika, a mely bizonyosan a mostaninál egészségesebb gyümölcsöket fog teremni. Ezt jogunk is van hinni egy olyan üzletről, a minő a Budapesti Hirlap nyomdája.

Pesti könyvnyomda-részvénytársaság. Az egész naptár az intézet *könyvnyomdájának* magas nivója mellett tanuskodik. — *Könyvnyomdái* uton csak a naptár-szöveg lett beleszedve, piros és fekete színben. Fent balkéztől hat hónap és lent jobbról hat hónap van. A felső rész jobboldalán az intézet hangjegymetsző intézetét szimbolizálja, a híres magyar kotta-kiadó: *Erkel* Ferencz arcképével s ennek Himnusz és Király-himnusz cz. dalszerzeményeinek egy-egy darabka odavetett részével; majd egy franczia és egy magyar dalszöveg darabkái láthatók. A Király-himnusz szétszakadt oldalából kandikál ki az intézet iparágainak felsorolása vörös színben, a mely helyett sokkal szebb lett volna a sötétkék. A két naptárrész között egy kis körben a magyar kabinet tagjainak jól talált arcképei vannak és alól baloldalt a hold-utczai földszintes épületnek egyik része látható, a mint éppen egy munkával megrakott szekér hajtát ki abból. Felette tűzfelhőkben egy trombitáló angyal, szárnyas kerekeken száguld, ennek a feje mellett látható, szintén alig észrevehetően, az 1894. évszám. Ha van valami, a mit kifogásolhatunk e naptáron, ugy ez az alsó kép, a hold-utczai épület, a melynek színezése cseppet sem vág össze az eredetivel, sőt ilyen színnel épületeket egyáltalán nem is festenek. Kár még az is, hogy a naptár hosszas alakú, azaz felfelé nyuló, a helyett, hogy széles és alacsonyabb lenne. Máskülönbben az egész egy igen-igen csinos munka s újabb bizonyítója a részvénytársaság modern és sokoldalú berendezésének.

A Beit és Philippi czég naptára. Nem is naptár ez, hanem valóságos szobadísz, még pedig igazán filigrán-munka. Egy kis zöld zsinórnál fogva a falra akasztható. A közepén oválalakú papíron nem látható más, csak az ég azúrja, innen a felhők közül

mosolyog elő egy szárnyas gyermekfej (angyal), körülvéve virágfüzérrel, alatta az 1894. évszám és legalól »*Prosit Neujahr!*« aranyos nyomásban. Ez a címlap. Majd jönnek sorba: egy színes címlap, a hónap nevével, aztán az azt szimbolizáló alakkal, pompás litográfiai nyomásban. A hónap-czímtáblák után jön fehér papíron az illető hónap számbesorolása, névnapok nélkül és minden hónapra egy német rigmus van csinálva. Azután ismét egy zöld zsinóron lóg le egy kerek, piros, bagolyos papír, a melyben különféle színnel benyomott czédulák vannak: *a czég árjegyzéke*. Élelmes és szellemes elmére vall ennek a kis csecsebecsének a komponálása s a lipcsei Wezel és Neumann könyvnyomda-czég elismerést érdemel a valóban szemrevaló munkáért. A lecsüngő kerek dobozban különféle színű festékszínek vannak bemutatva és sorszámokkal ellátva. Tehát ez a naptár nemcsak csinos, de praktikus is, a melyenekre mindig el vagyunk készülve a jeles Beit és Philippi czéggel szemben. Csak egy hibája van: nagyon könnyen szakad s a legnagyobb vigyázat mellett is elveszthetünk belőle egy-két hónapot. Pedig hát: *Az idő pénz!*

A Pallas naptára. Tavaly a Lexikonnak csinált a naptárával az intézet reklámot, az idén pedig a — Lexikonnak, talán jövőre meg majd megint a — Lexikonnak fog. Hát egyszer ötletnek megjárja az ilyen is; de hogy minden évben ugyanazzal akarjunk hatást érni, az legalább is kétséges. Mert jó, tavaly még csak egy könyvet adott mutatóba a Lexikonból, ma meg már ott áll az egész 16 kötet, a fa-könyvszekrényben. Pedig, ha nem csalódunk, még nem jelent meg a munka egészen s az a *levegőben* lógó könyvszekrény még egészen megokolatlan. Különbben azt konstatáljuk, hogy a munka, ha eltekintünk az eltekintendőtől, mutat is, csak bírálat alá nem szabad vennünk, mert akkor bizony csak annyit konstatálhatunk, hogy ma már mindent a Lexikon dominál a Pallasban, ugyannyira, hogy még a naptárt is kiszorította a papirosról s alig adott annak az aljon egy kis helyet. Ide elég találóan illik az a közmondás: *Adj a tótnak szállást, kiver a házból!* A nálunk levő példányban különben a veres nyomás nagyon rosszul áll s a heteket itt se lehetett elválasztani, nem engedte az a felső nagy könyvszekrény, a mely, hogy hasonlattal éljek: *átok súlyával nehezedik az egészre.*

Hornyánszky Viktor nyomdájának naptára. Egy szép litografált kép fekszik előttem, a melyben első pillanatra sárgás foltokat vettem észre. Jól szemügyre véve a dolgot, konstatálhattam, hogy azok a foltok tulajdonképen az 1894. esztendő 12 hónapját tartalmazták. A milyen szép a kép, oly helytelenek benne a *naptár-hasadékok* össze-visszasága, a mely utvesztőnek megjárna, de naptárnak semmi esetre se megfelelő. A mit a Hornyánszky-nyomda nyomott belé: a szöveg, arról nem szólhatunk se jót, se rosszat, csak annyit mondhatunk: láttunk mi már e czégtől készült naptárakat, a melyek bizony felülmúlták ezt az idegen gyártmányt. Különbben is a Hornyánszky-nyomdát annyiban illeti a kritika, a mennyiben meghozatta ezt a litografált képet. De lehet, hogy nem

volt most az üzletnek ideje arra, hogy a költséges naptárkészítést saját maga végezhesse.

Országgyűlési Értesítő nyomdája. Ennél *ennivalóbb* falra való kalendáriumot nem pipált még Európa. Az ember, ha hosszas ideig nézi, olyan étvágyat kap, hogy szinte szeretne valamely — *gyümölcskereskedésbe* menni, hogy jóllakják szőlővel, szilvával, almával, szóval mindazzal, a mit az Országgyűlési Értesítő elénkbe tálat. Szerencse, hogy *télen* adták ki ezt a naptárt; mert nyáron, a melegebb idők alkalmával, okvetlenül elkobozzák, mint olyat, a mely a kolerát terjeszteni van hivatva. De higyjék el, kérem, hogy van is ebben valami: én szinte görcsöket kaptam tőle, még pedig — nevető görcsöket. Aztán elszánakoztam a magkereskedőkön, a kiknek az orruk elől vették el az alkalmas reklámanyagot s egyedül csak az tudott megvigasztalni, hogy annyi sok ünnep villogott a szemembe, a sok zöldség közül. Különben — megsugom önöknek — hogy ez tulajdonképen nem is annyira gyümölcs, mint inkább *pávatoll*, a melylyel a nevezett nyomda ékeskedni akart, mert az egész naptár *külföldi munka*; de azért: *pártoljuk a hazai ipart!*

Berger és Wirth festékgyára. Nem is szükséges az impresszumot keresnünk, egy pillantásra kitalálhatjuk, hogy ez a *Klinkhardt* lipcei műintézetének a munkája. A finom kidolgozás, pompás színharmónia rögtön rányomja a bélyeget a munkára. Különben az egész egyszerű és mégis praktikus. Egy hosszúkas képcsoport közepén van a naptár, mely 366 levélből áll (a címleppal együtt). Minden lapra egy külön lap szolgál, a melyet le kell szakítanunk, hogy aztán elénkbe tűnjön a következő nap. Mindegyik lap más festékszínrel van nyomva, a czég mintalapjául. Felül a hónap neve, középen nagyban a lap száma s alul a festék neve és száma. Falra akasztva, nagyban emeli az illető irodát, vagy szobát.

A Páris-szálloda ajándéka. A Kosmos-műintézet nyomta ezt a színes hirdetésekéből álló táblát, a melynek az alja felé eső részén egy kis papírcsomóra bukkanunk. Ez lenne a naptár. A tulajdonképeni czél pedig az, hogy annak az egy pár czégnek reklámot csináljon. Mivel nekünk is beküldték, hát ennyiben megemlékezünk róla, az illető hirdetőknek pedig sok szerencsét kívánunk.

Eddig tart, nincs tovább! És most köszönöm szíves türelmüket, a melylyel szerény véleményemet meghallgatták; most már nyilatkozhatnak önök is, még pedig mindenki a saját szájaíze szerint.

B. Á.

Egy pár észrevétel a Szakkör pályázatának bírálatára.

Régi igazság az, hogy a ki kilép a nyilvánosság elé bármilyen tettel, egyszersmind kilép a nyilvánosság ítélőszéke elé is, és ezzel azután el kell és el is lehet készülnie arra, hogy ezen tettét esetleg meg is kritizálhadják.

És ez így jól van. Mert egy ilyen kritikának, ha az tárgyilagos, nyugodt és higgadt mederben van tartva, megvan a maga tisztító hatása.

Természetesen ugyanolyan jóakarattal kell fogadni az észrevételeket, a milyen őszintén és érdek nélkül lettek azok megtevé.

A Könyvnyomdászok Szakköre pályázatot hirdetett egy, a Kör használatára szolgáló tagsági jegy szedésére és nyomására. A pályázati feltételekben meg volt az is említve, hogy a díjak csakis abszolút becsű munkának adatnak ki.

A Szakkör igen t. szakköztséggé lett volna hivatva a pályamunkákat megbírálni, de, a mint ez már szokásos, a szakköztségen kívül álló elismert erőkkel kívánta magát kiegészíteni és e végből fölkért hét szaktársat, hogy tapasztalatukkal és tudásukkal tegyék lehetővé, miszerint a bíráló-bizottság, menten minden mellékkérdéstől, véleményt, bírálatot mondjon a beérkezett pályamunkákról.

És az általam különben igen tisztelt bíráló-bizottság kimondotta azt a lesújtó verdiktet, hogy a pályadíjakat nem adhatja ki, mert a beérkezett dolgozatok között nincs abszolút becsű munka!

Hát. igen t. uraim, ez éppen annyira merész, mint meg gondolatlan határozat.

Eme kijelentésem indokolásául legyen szabad a következőket elmondanom. Mindenekelőtt kifogásolom azt, hogy a 15 főből álló bíráló-bizottságból csak nyolczan voltak a döntő ülésen. Ugy a t. szakköri bizottságnak, mint a fölkért tagoknak meg kellett volna gondolniok jól, mikor a bizottsági tagságot elfogadták, hogy vajjon lesz-e elég kedvük és komolyságuk ama nagy horderejű feladatnak megoldására.

Ha pedig azt tudták, — mert nagy részének tudnia kellett — hogy e megbízás teljesítésére elegendő szabad idővel nem rendelkeznek, vagy nem akarnak rendelkezni, értesítették volna a bizottságot, a mely bizonyára megteszi kötelességét és beválaszt azok helyett olyanokat, a kik megtiszteltetésnek veszik, ha a szaktársak bizalma jury-tagokul jelöli.

A második kifogásom — szerintem — már olyan komoly alapokon áll, a mely a határozat megsemmisítését vonná maga után, ha egy ilyen jury-határozat ellen egyáltalán föllebezésnek helye volna.

A mint ugyanis a pályázati feltételeket átnéztem, abban világosan egy tagsági jegy *szedésére és nyomására* van pályázat hirdetve. A pályázók e szerint jóhiszeműleg és teljes jogosultsággal használhatták a nyomásnál segítségül a mellékiparágak bármely fáját.

Már most a t. bíráló-bizottság — és ezt tessék jól megjegyezni — a pályamunkák beérkezése után, tehát a pályázók tudtán kívül, a döntés előtt egész egyszerűen és kedélyesen kimondják, hogy a mellékiparágak közül a xilográfia és czinkográfia igénybevételét megengedi, míg ellenben a litografiát teljesen mellőzni véli és csak a kizárólag könyvnyomdai úton előállított munkákat bocsátja bírálatra.

Engedelmet kérek, igen t. uraim, de az schol a világon még nem történt meg, de nem is volna szabad megtörténnie, hogy főleg egy ilyen szakköri pályázatnál, a pályázati feltételeknek egyik legsarkalatosabb pontja a pályázóknak tudomására sem hozatik és csak titokban, a pályamunkák beérkezése után, a döntés előtt mondja ki azt a jury határozatilag.

Ez annyi, a pályázóknak föltétlen kijátszása. Mert azt csak megengedi nekem a t. jury, hogy ha az a pont — ha már éppen szükség van rá — benne lett volna a pályázati feltételekben, nem lett volna alkalma arra, hogy főleg ezen a czímen az egyik legsikerültebb pályamunkát elüsse a díjtól.

A bíráltnak ez a része szól főleg a VIII. számról, a melynek legfőbb hibájául azt röjják fel, hogy az a litográfia segítségével készült.

A pályázati feltételekben azonban van egy pont, a melyet a t. jury egészen figyelmen kívül hagyott s a mely arról szól, hogy a bíráltnak általánosan követelhető módosítások a nyertes által figyelembe vétessenek.

Tisztelettel kérdem a t. bizottságtól: egyáltalán nem volt arra mód és lehetőség, hogy legalább ezen pont alkalmazásával adhatta volna ki a díjat.

Végre is én nem akarom a t. jury határozatát szakbelileg fölülbírálni, hanem annyit merek állítani, hogy egy kevés jóakarattal, több buzgósággal és komoly megfontolásával a pályázatok természetének nálunk nyomdászok között, a pályadíjakat ki lehetett és ki kellett volna adni.

Igen természetes, hogy ez esetben nem lett volna létjogosultsága annak a kritikai furkósbotnak sem, a melyet a t. előadó úr néhol kedélyesen, egy helyütt kiméltlenül, másutt pedig maró gúnnyal csap nem a pályamunkákra, hanem annak kritizálóira, a pályázókra.

Az ilyen kritikai hangnak talán van helye a titkos drámáiról és füzfa-poéták elriasztására Gyulai Pálnál, de nincsenek helyén nálunk nyomdászoknál, a hol nagy érdem már maga az a tény, hogy a pályázatra kilencz pályamű érkezett be.

A bizottságnak tekintettel kellett volna lenni arra a köz-tudomású tényre, hogy a mi pályázóink, kivétel nélkül mind, a rendes napi munkaidőn kívül, tehát egész napi fárasztó munka után láttak hozzá a pályamunkák elkészítéséhez, napról-napra és némelyikének igazán nagy akadályokkal kellett küzdeni és fúradni addig, míg — anyagi áldozatok árán is — a pályamunkát elkészíthette.

Éppen azért nem helyeselhető az, hogy a bizottság nemcsak a díjakat nem adta ki, hanem még túlszigorú bírálataival a jövőre nézve is elkedvetlenítette őket.

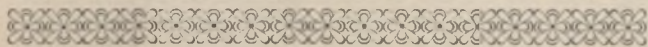
Én ezek után nem hiszem azt, hogy a legközelebbi pályázatnál beérkeznek megint kilencz pályamunka.

Mert egészen más kedvvel és érzéssel fog hozzá az a szedő egy újabb pályamunka elkészítéséhez, a kinek előbbi munkájára azt mondja a jury: haladj, iparkodj tökéletesebb művet alkotni, mert munkád csak gyengébb volt, mint a legjobb; és azután oktatva bírál; mint a jelen esetben is, a mikor hideg és gúnyos bíráltnak után kimondják, hogy még csak abszolút becsű sem volt a munkák között.

Vegye tekintebe jövőre a bizottság azt, hogy nekünk nincsenek született nagy embereink, nekünk nevelni kell magunknak egy újabb generációt, biztatni és támogatni az előre törekvőket, mert mindig inkább elismerést érdemelnek azok, a kik az első sorokban harcolnak, mint lenéző gúnyt és hideg kritikát.

Végül még azt vagyok bátor ajánlani a t. jurynak, hogy a kebelében előforduló súrlódásokat és kanapépöröket, a melyeket itt nem akarok szellőztetni, jövőre úgy intézzék el egymás közt, hogy az által a nemes ügy ne szenvedjen semmi hátrányt.

Róth Lipót.

Hazánk könyvnyomtatói

Hunyadi Mátyás idejétől 1848—49-ig.

Többrendbeli helyreigazítás.

A *Grafikai Szemle* 1892. és 93-ki évfolyamaiban megjelent történeti munkám a hazai könyvnyomtatókról nem tartott igényt hibamentes tökéletességre. Okait eme fogyatéknak elmondtam dolgozatomban bevezetésében és így kerülve minden ismétlést, egyszerűen az azóta tett kutatá-

saim közben tudomásomra jutott téves adatok helyreigazítását kívánom közzétetni. Ez ideig három ilyen, önhibámon kívül, jóhiszeműleg elkövetett téves adatra bukkantam, melyek a történeti hűség szempontjából követelnek rektifikációt.

Chronológiai sorrendben itt van először is a »szerves-tyei« nyomda ügye. Ennek a XVI. században való létezéséről egy igen hiteles alapon nyugvó hazai nyomdász-történeti munka tesz annyiban említést, hogy azon időben »létezett Szervestyén nyomda«. Bővebbet ezen nyomdáról azután Aigner Károly munkájában (A könyvnyomdászati történetének vázlata) találtam. Ugyanis a 28. lapon ez olvasható: »Nagyobb nyomdakészlettel birt Faber Bonaventura, ki vándornomdász volt, s Szervesztán 1591-ben nyitott nyomdát. Faber a nyomdát 1598-ig bírta, mely évben meghalt, az örökösökre hagyván a nyomdát«.

Támaszkodva az előbb említett hitelesnek látszó adatra, Aigner K. adatait aggály nélkül átvettem, habár könyve sok más adatának hiányosságáról meg voltam győződve.

Jóhiszeműséggel pörül jártam, mert most már kétséget kizáró adataim vannak arra, hogy *Szervestyén* nem létezett soha nyomda, *Szervesztá* nevű helység pedig Magyarhonban nincs is; továbbá, hogy ezen jóságos Faber Bonaventura nyomdászokodott ugyan azon időben, de nem Magyarországon, hanem *Zerbst* városában Anhalt német hercegségben. Ezen *Zerbst* városnak latin neve pedig *Servesta*, s Ráth György jeles bibliográfusunk a »Magyar Könyvszemle« 1892/93. évfolyamában megjelent cikkéből végre megtudjuk, hogy nevezett Faber (Fabri) nyomdájából *Zerbst*-ben több felső-magyarhoni protestáns lelkésznek hitvitatói iratai kerültek ki. Ilyformán képződött azután a »szervestyei« nyomdának legendája.

A második helyreigazítás vonatkozik érdemes *Zöldfü Simon* uram személyiségére, kiről munkám folyamában a *Gr. Sz.* múlt évi augusztusi füzetében emlékeztem meg mint egy 1605. esztendőre szóló naptár kiadójáról. Újabb kutatásaim alapján ma már állíthatom, hogy ezen *Zöldfü Simon* nem volt könyvkötő, mint a mondott helyen vélekedtem, hanem igenis nyomdász volt, de valódi neve *Grüngrass Simon* lévén, magyarosított nevét — úgy látszik — csak magyar nyelvű termékein alkalmazta. Forrásom szerint említett *Grüngrass* 1601. július 23-án vette meg 300 forinton örökáron *Fabricsius János* szebeni nyomdáját; hogy meddig bírta azt, arról hallgat a krónika.

A harmadik téves adat a kolozsvári nyomdászok bemutatásánál fordult elő, mely azonban érdekességénél fogva akár első helyen is megérdemelte volna a megemlést.

A *Gr. Sz.* múlt évi júliusi füzetének 119. oldalán ugyanis ez van mondva: »1672-ben *Veracius* Konstantin és *Speracius* testvérek nyomdászokdtek Kolozsvárt«. Ezen hamisnak bizonyult adatot szó szerint átvettem a »Magyar Könyvszemle« egy régebbi évfolyamából. Most ugyancsak a »Magyar Könyvszemle« legutóbb megjelent évfolyamában a régi nyomtatványok jegyzékében felsorolva találtam *Bethlen Miklós* Kolozsvárt 1671-ben napvilágot látott híres röpiratát is, következő czímmel:

AUSTRIACA AUSTERITAS | in qua ostenditur | Quibus modis & quo jure florentias- | simum quondam Liberimumque | HUNGARIAE REGNUM, | An. 1670. Armis Regiis infestatum, | & quod Comitatus Ditiones Regiae concer- | nit, defacto occupatum sit: | *Summaque in Libertatis Majestate* | á | FERDINANDO PRIMO, | *Everti coeperit*; | LEOPOLDO PRIMO autem | Contra omnia Jura, Divina & Humana, huma- | nitus loquendo, vix non sit eversum: | ab | *Authore Anonymo Singulari fide conscripta*, | Anno quo, | Regnantis Leopoldi PRIMI aetate sVbLeste | rVnatVr Pannonia. || VENETIIS, Typis Fratrum Veracii, | Constantini & Speracii.

Világos, hogy a mint koholt a nyomtatás helye: *Velen-
ce*, ép oly költött természetűek, szimbolikus nevűek a
nyomdászok: Veracius (az igazmondó), Constantin (az
állhatatos) és Speracius (a reménykedő).

Hogy a kérdésben levő, ma már igen ritka nyomtatvány
melyik kolozsvári nyomdaműhelyből került ki, azt csak
összehasonlítás útján deríthetné ki a tipografus vagy bib-
liografus gyakorlott szeme.

Azon időben, a valláspolitikai torzalkodások idejében,
a nyomdászok igen gyakran vagy ki sem tették nevüket
termékeiken, vagy pedig legkülönbözőbb természetű álneve-
ket használtak ép úgy, mint később, Mária Terézia és
József idejében, mikor a szabadkőmives irodalom szárnya
kelt és a censura mind nyomasztóbban érezteté hatalmát.

Ezen három helyesbítés ismét bizonyítja azt, hogy a
lelküismeretes buvár munkáját mennyi mindenféle visszás
körülmény teszi nehézzé, a miért cikkiró is kegyes el-
nézést kér az olvasótól jóhiszeműleg elkövetett botlásai
miatt.

Firtinger Károly.

VEGYESEK.

Mellékleteink. Első mellékletünk egy, a *Hazánk* cz.
fővárosi nyomdában készült négyszínű czimlapot mutat,
mit a nevezett cég szivessége folytán adunk mellékletül.
E munkából meggyőződhetnek olvasóink, hogy annak készí-
tése valódi szaktehetségről, az anyag pedig az üzlet jó
berendezéséről tanuskodik. Igaz, hogy hosszabb vizsgá-
lás után észreveszszük, hogy a szedőnek küzködni kel-
lett az új üzlet itt-ott mutatkozó hiányaival; de derekasan
küzdött meg s a csinos vázlat technikai kivitele ez által
alig szenvedett. A nyomás is szép, tiszta, egyenletes.
Reméljük, hogy még több izben lesz alkalmunk e nyomda
termékeit lapunk olvasóinak bemutatni. — Második mel-
lékletünk néhány csinos *lénia-szedését* mutatja be egy
göteburgi szedőnek, mely munka eredetileg a svéd »*Bock-
tryckeri-Kalender*«-ben jelent meg. Ehhez hasonló szedést
különböztet még többet is lesz alkalmuk látni szaktársaink-
nak a szaklapkiállításban szintén kiállított fentnevezett
naptárban, mely a göteburgi Zachrisson-féle nyomdában
készült.

A szaklap-kiállítás, melyet a Könyvnyomdászok Szak-
köre az Orsz. Iparegyesület (új-utca 4.) nagytermében
rendezi, e hó 22-én, azaz vasárnap délelőtt nyitattik meg,
Falk Zsigmond lovag, a kiállítás védnöke által. Előzőleg
Tanay József, a Kör elnöke, fog beszédet mondani s föl-
kérni a védnököt a kiállítás megnyitására, a mely után
mindenki megtekintheti a kiállítást. Különböztet a kiállítás
nyitva lesz vasárnap egész nap, este 9 óráig, minden
megszakítás nélkül, míg a többi hétköznapiokon d. e. 10-től
d. u. 2 óráig s 3-tól este 9 óráig; 29-én pedig reggel
9 órától délután 6 óráig, a végleges bezárás idejéig.
Körünk tagjai a mai *Gráfikai Szemlével* kapják meg a
kiállítás *katalogusát*, nem köri tagok és idegenek pedig
10 krért vehetik meg a kiállítás helyiségében, az ott levő
rendeztől. Megemlítjük még, hogy a belépés ingyenes s
hogy azt nemcsak szaktársak, de idegenek is megtekin-
thetik. Reméljük, a szaktársak tömegesen jönnek el vasár-
nap a megnyitásra s általában nem lesznek közönyösek ez,
első sorban őket érdeklő kiállítás iránt.

Kossuth Lajos temetésén a Szakkör testületileg vett
részét, mintegy 250 taggal. A menet a kerepesi-úton csat-
lakozott az anyacgylet küldöttségéhez és így több mint
500-an vettek részt a nyomdászok a temetésén az *Ébredés*
daloskör feketével bevont lobogója alatt. A két testület a
Kossuth Lajos-utca sarkától kezdve a Károly-körúton

állott sorfalat, mindenik külön jelzőtáblával ellátva. A Szak-
kör díszes, pálma és habérból készült nemzeti szín szalagos
koszorút helyezett a ravatalra, ezzel a felírással: »Kossuth
Lajosnak, a sajtó szellem-óriásának — A Könyvnyomdá-
szok Szakköre.« — A koszorút a temetés előtt való nap
délben *Tanay* József, a Kör elnöke, *Gelléri* Mihály alelnök
és *Rencsisovszky* Ferencz pénztáros helyezték a múzeum-
kerti lépcsőzetre, [a hol már ezernél is több koszorú volt
lerakva. — Legelőbb kellett volna megemlitenünk azt, hogy
a Kör koszorújához *Kner Izidor*, *gyomai nyomdatulajdonos*
úr, sürgönyileg, még mielőtt a Kör határozott volna,
5 frttal járult.

A gyász-szegélyű nyomtatványoknak az elmúlt két
mozgalmas Kossuth-hét alatt, eddig soha sem tapasztalt
forgalma volt a fővárosban. És ez a forgalom a kis nyom-
dáknak, különösen az élcelmebbeknek, nem megvetendő
hasznót hozott. Utczahosszat fűrgelábú suhanczok, jótörkű
hordárok, nyomdász-tanoncok valóságos gyors-cladásokat
rendeztek, mindenkinek kínálgatva olesó (1, 2, 3 kros)
árúikat, melyek — lettek legyen azok szomorú alkalmi
rigmusok vagy arczképek — hihetetlenül gyorsan keltek,
különösen a vidéki publikum körében. Természetesen adott
elég munkát e hét a czinkografusoknak is, a kik e két hét
alatt megszámlálhatatlan Kossuth-képet készítettek, úgy-
szólván éjjel-nappal szünet nélkül dolgoztak. A papirkeres-
kedők az évek óta raktáron heverő, divatját múlt gyász-
szegélyű papírjaiktól megszabadultak, mert az újabbakkal
a keresletet nem bírták kielégíteni s így ők is hasznát
húzták a mozgalmas hétből. Hogy fogalmat nyújtunk a
gyászkeretes nyomtatványok kelendőségéről, nem lesz szük-
ségtelen följegyeznünk, hogy egyik szerencsen-utcai nyomda
az *Isten veled Kossuth Lajos* című, partéra nyomtatott
búcsúzóból 120.000 darabot nyomtatott. És ez nem is
olyan hihetetlen, ha tudjuk, hogy fővárosszerte a magán-
lakások ablakai és a kirakatok ezzel voltak díszítve, néhol
minden ablak. És aztán mennyit vittek magukkal a jó
vidékiek, az megszámlálhatatlan. Egy másik károly-körüti
kis nyomda az 1 krért árusított arczképekből 300.000
darabot adott el. Ezenkívül a díszesebb kiállítású arcz-
képeknek is rengeteg volt a forgalma, valamint az ez alkal-
lomra készült füzeteknek is. Ezenkívül sok kis nyomda készi-
tett ilyen gyász-árút, de hogy melyek azok, nem voltunk
képesek megtudni. De ebből is fogalmat szerezhethünk,
milyen horribilis mennyiségű a gyászos eset alkalmából
készült nyomtatvány. A betűöntődékek szintén adott mun-
kát a gyászos két hét: mindenfelől rendelték az 1, 2, 3,
4 cicerós keretléniaikat. Szóval, a mi iparágunk is kivette
a maga hasznát Magyarországnak ez örökké emlékezetes
napjaiból.

Bauer János M. szaktársunknak az április 16-iki
választmányi ülésen nyújtották át a dísztagsági oklevelet.
Bauer szaktárs ugyanis az 1894. márczius 18-diki évi ren-
des közgyűlésen lett egyhangúlag a Kör tiszteleti tagjává
megválasztva és e kitüntetésért most mondott könyvekig
meghatottan köszönetet. Csak azt sajnálja, — úgymond —
hogy nem tud akarata szerint mindenben elget tenni a Kör
ügyének, mert nem érti tökéletesen a magyar nyelvet; de
szíve, gyermekei már magyarok. Fogadja t. barátunk s
lapunknak oszlopos tagja a mi szerencsekívánatunkat is e
kitüntetésért, mert az ő kitüntetésével magunkat is meg-
tisztelve érezzük. Ad multos annos!

A Fodor-Rencsisovszky-ügyre még emlékezni fognak
szaktársaink, melyben előbbi hűtlen kezeléssel vádolta
buzgó pénztárosunkat. A Szakkör egyik ülésén pénztáro-
sunk megkapta az elégtételt, a mennyiben neki bizalmat
szavaztak egyhangúlag, Fodort pedig, mint a ki tulajdon-
képen nagyon is kozmás volt, de alaptalanul mást vádolt,
kirekesztette a tagok sorából. Fodor azonban, a *Typ.*-ban

tett ígérétehez képest már előbb beperelte Rencsisovszkyt a fenyítő bíróságnál, a hol e hó 8-án folyt volna le a tárgyalás; minthogy azonban Fodorra 8— $\frac{1}{4}$ 11-ig hiába várt a bíró, az eljárást rövid kihallgatás után egyszerűen be-
szüntette, s minthogy Rencsisovszky a maga részére pénz-
beli kárpótlást nem igényelt, az ügyvédi költségek fejében
Fodort csupán 8 frt 50 krajczár megfizetésére marasz-
talta el. Mint halljuk, Rencsisovszky meg most Fodort
véteti elő alaptalan vádaskodás és rágalmazás czimén s
igy Fodornak még tovább is égetheti száját az általa
főzött kása.

Új körzet. Alig múlt el az országos gyász, melyet
Magyarország *Kossuth* elhunytá alkalmából öltött magára,
máris egyre-másra jelennek meg a legnagyobb magyar
nevét viselő művészeti, ipari és egyéb gyártmányok. És a

Nyári multság. A Szakkör június elején nyári mul-
tást rendez, a melynek alkalmas helyen való rendezésé-
vel a választmány már megbizta a vigalmi bizottságot.

Nyomdászok Lapja czím alatt a fővárosban *Seper*
Kajetán szerkesztésében és kiadásában hetenkint megjelenő
nyomdásztársadalmi lap indult meg, a mely az országos
egylet jelenlegi vezetőinek csinál ellenzéki frontot. A lap
csinosan van kiállítva és eddig két szám jelent meg belőle.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás okmányai-
nak tervezetere pályázatot hirdet a kereskedelemügyi mi-
niszter. *Az ötféle oklevél* rajza egymástól eltérő legyen és
minden oklevél kivételére kellő művészi gond fordítandó,
első sorban pedig a díszoklevélre, mely a legnagyobb ki-
tűntetés jelentőségéhez kell, hogy méltó legyen s melyre
— e jelentőségénél fogva — a felséges védnök aláírása

FISCHER ÉS MIKA BETÜÖNTÖDÉJÉBŐL KOSSUTH-ÉKÍTMÉNYEK

magyar nép pietása szinte megköveteli ezt minden nagyja
elvesztése alkalmával, hogy az egyes, kezeügyében levő
dolgok is minduntalan emlékeztessék őt elhunyt jeleire.
Most még százszorosan megkívánja ezt, mert a Kossuth
neve bővös varázst gyakorol reá s jól eső örömmel szerzi
meg azt, a mi halhatatlan nagy fiának nevét viseli. A fárad-
hatlan *Fischer és Mika* budapesti betüöntő-czég is e be-
hatás alatt állott, mikor legújabb díszítő-gyártmányát
Kossuth-körzetnek nevezte el. Kevés rajz áll most hirtelen-
ben rendelkezésünkre e körzetből, azért nem is mutathat-
juk azt be többféle mintában; de a szedő igen könnyen
alkothat abból különféle ábrákat, különösen a körzetdara-
bokhoz illő nyolczadpetit, vagy tompafinom és félkövér
léniák alkalmazásával. A körzet szedése nem okoz nagy
fejtörést és időtrabló munkát s mi hiszszük, hogy a
Fischer és Mika czég hálás vevőkre talál a magyar nyomda-
tulajdonosoknál, mikor most e körzetét a piacra bocsátja.
Elmés gondolat volt a szabadsajtó megteremtőjének nevével
elnevezni egy nyomdai díszítő-anyagot.

fog kikéretni. Valamennyi oklevélnél teljesen kidolgozott
tervezetek kívántatnak; vázlatok a pályázatból ki vannak
zárva. Az oklevelek csakis művészi fekete nyomásban
tervezendők. Minden oklevélre a miniszter három pályá-
díjat tűzött ki. A pályamunkákat 1894. évi október hó 1-ig
— lepecsételt jeligés levélkéik kíséretében — az ezredéves
országos kiállítás igazgatóságának czimére (Budapest, V.,
akadémia-utca 3. sz.) kell beküldeni. Az érdeklődőknek
az igazgatóság szívesen megküldi a pályázati kiírás teljes
szövegét.

Haláleset. Folyó hó 7-én hunyt el Takta-Szadán, három
évig tartó szélhűdés okozta sanyargatás után, a vidéki
nyomdász egy derék művelője, *Steinfeld Béla* sárospataki
ev. ref. főiskolai nyomdász, munkás élete 58-ik évében.
Steinfeld Bélával újra kevesbült azon főnökök száma, kik
művészetünket iparkodnak minél magasabb nivóra emelni
és a mellett munkásaik javát is szívükön hordják. Sáro-
patakon a kilenczórai munkaidő már 1872 óta be van
hozva *Steinfeld* kezdeményezésére; ugyanő lelkes szó-

szólója volt a vidéki nyomdászok sorsának az 1870-ben Budapesten tartott nagy nyomdászgyűlésen is, mint a sárospataki és ungvári szaktársak képviselője. Steinfeld Temesvárt született 1836. szeptember hó 17-én; művészetünket Beichel nyomdájában tanulta. Felszabadulása után külföldre ment további kiképzetése céljából. 1859. évben Bécsből távozva, Sárospatakon kezdte meg működését mint szedő és korrektor, 1863—64. július 1-ig üzletvezető volt, ezen időtől fogva pedig bérben bírta a főiskolai nyomdát s most fia, Jenő az utóda. Nagyszámú családján kívül Sárospatak intelligenciája fájjalja őszinte részvétellel gyászos elhunytát, mely bánatban velünk együtt osztozkodnak Magyarhon nyomdászai is. Áldva legyen emléke!

Új nyomda-főnökök a fővárosban. A volt Fanda-féle nyomdát *Varga Endre* és *Grósz Bertalan* megvették és *Belvárosi Könyvnyomda* cím alatt Lipót-utca 43. szám alatt újra megnyitották.

A Pesti Napló új kézben. A Pesti Napló vasárnapi számában tudatta olvasóival, hogy gazdát cserélt. Ugyanis e naptól fogva ifj. Ábrányi Kornél tulajdonából az *Egyesült Hirlapkiadó-Vállalat* tulajdonába ment át a lap, főszerkesztője azonban továbbra is ifj. *Ábrányi Kornél*, szerkesztője pedig *Barna Izidor* maradt. — Ezen hírrel kapcsolatban említjük fel, hogy a *Honvéd* című képes napilap, pártolás hiányában megszűnt.

Öngyilkos öreg nyomdász. Ismét hírt kell adnunk egy elszomorító eseményről. Az öreg *Beták László* f. hó 14-én öngyilkos lett. Beták is egyike volt a régi tipikus nyomdászoknak, a ki egyidőben az Emich-féle nyomdának elsőrangú szedője volt. A 62 éves öreg szaktársat, ki az egyetlen rokkant-segélyét is élvezte, borzasztó tetterre az vitte, hogy ezelőtt mintegy félévvel véletlenségből elkövetett és halált okozott súlyos testi sértésért már a második fórum is helyben hagyta a törvény által reámért egyévi börtönbüntetést. Említésre méltó, hogy Beták a *Bercsényi-nemzetiség* egyesensz leszármazójának vallotta magát, mely állításának jogosultságát nincs módunkban megítélni.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat f. hó elején tartotta rendes közgyűlését *Cséry Lajos* elnöke alatt. Az évi jelentés szerint a társulat a múlt üzleti évről úgy forgalmi, mint műszaki tekintetben számottevő haladást mutathat fel. A jelentés szerint a könyvkiadó-üzletet szintén gondosan fejlesztették és az 1893-ból e czímen eredő haszon az előző évhez képest emelkedést mutat. Tiszta nyereségül 1893-ról a társulat 57.873 forint 02 krt mutathat föl. Ebből 8486 frt 14 krt jutalékul levonnak s így a részvényesek között kiosztásra marad *49.404 forint 88 krajczár*. Ebből a 2400 részvény mind-egyikére jut *20 forint*. A közgyűlés a jelentést elfogadta és a fölmentést megadta.

Az Ocskay-körforgó sajtót, melyet mult számunkban leirtunk, a gyáros lefényképeztette a *Divald K. fiai* czég által és az ez uton nyert ábrát szives volt rendelkezésünkre bocsátani, a mit is ezennel bemutatunk olvasóinknak.

Az első gőzgép Magyarországon. A magyar mérnökök együletében *Zsigmondy* ur nem régen felolvasást tartott, mely alkalommal megemlékezett azon érdekes tényről is, hogy az első gőzgépet az európai kontinensen Magyarországon, Ujbányán állította föl *Henri Gotter* bányamérnök 1723—25. körül.

Az Európa irodalmi és nyomdai részvénytársaság e hó végével kezdi meg működését az Ó-utca 12. sz. a. levő helyiségeiben. A nyomda alapját az árverés alá került helybeli *Schlenker* és *Kovács* czég felszerelése képezi. Ezenkívül körforgógépet is állítottak fel, melyet a frankenthali gépgyár szállított. Tudtunkkal ez az első rotációs-sajtó, melyet a nevezett gépgyár Budapestre szállított,

miután eddig a fővárosi Wörner-czégen kívül csupán az augsburgi, a würzburgi König és Bauer czég és a párisi Marinoni-gyár szállítottak ilyeneket.

Érdekes szaktörténeti adatokra bukkantunk az egyetesi könyvtár tulajdonát képező *Die Wol-eingerichtete Buchdruckerey* című, Nürnbergben 1733-ban kiadott régi szak-könyvnek átlapozásánál. Kiderült ugyanis, hogy ezen könyv valamikor *Grünn Orbán*, az első szegedi nyomdász tulajdona volt, mint ez kétségtelenül kitűnik a könyvben két helyen beragasztott *Ex libris Urbani Grünn* felirású címkekből. De Grünn-től is találunk sajátkezűleg irt jegyzeteket a könyvben; így egy helyen német nyelven föl van jegyezve Grünn aláírásával, hogy a kérdéses könyvet Bécsben 1795. márczius 12-én vásárolta; ennél még érdekesebb egy másik, szintén német följegyzés, mely szerint *Grünn szegedi nyomdáját 1801. szeptember hó 8-án nyitotta meg*. Végre még két, kézzel benyomtatott adatra akadunk, melyek következőkép hangzanak: *BUDAE 1790 Urbani Grünn*; a következő lapon pedig cursiv betűvel: *V. Grünn Wienae 1790*. Minthogy Grünn a könyvet, mint fentebb említettük, csak 1795-ben vette, tehát az utóbbi adatok benyomtatása utólag történt, a mi arra enged következtetni, hogy Grünn azokra nagy súlyt fektetett. Nyilvánvaló tehát, hogy Grünn 1790-ben Budáról Bécsbe ment s utóbbi helyen mint a Schmid-féle nyomda üzletvezetője működött azon időig, a mikor Szegeden felállította nyomdáját. Mindezek után azon kérdés merül fel, hogy Grünn 1790 előtt Budán csak ideiglenesen foglalatzkodott mint nyomdászsegéd, vagy pedig, hogy talán budai származású volt Szeged első nyomdásza; ez még földerítésre vár. *F. K.*

Nyomatvány-minták. Két helyről kaptunk megbírálás végett e héten nyomtatványokat. Az egyik az *Első dombóvári könyvnyomda és papírszer-gyár*, mely piros és zöld keretes üzleti jelentését küldte be hozzánk. Erre igen rövid megjegyzésünk van: úgy látjuk, hogy a jóakarát meg volna szépet produkálni és — mint az anyagból látjuk — lehetne is *miből*, de hiányzik ehhez a szakképzettség, a mit a körlevélből vett következőkép példával demonstrálunk. A körlevél feje a következőképen van szedve:

Első
K Ö N Y V N Y O M D A

Dombóvári
és P A P I R S Z E R - G Y Á R .

Ez határozottan rossz alkalmazása a firmának, mert mindenki úgy olvassa, hogy »Első könyvnyomda — dombóvári és papírszer-gyár«. Egész bátran elmaradhatott volna a nyomdász-czimer és akkor két szép sort lehetett volna a fejből alkotni. Különbön is az egész körlevélen sok a szöveg s így a keret miatt nagyon össze van szorítva. — A másik nyomda, melytől mintákat kaptunk, a székelyudvarhelyi *Becsek-nyomda*. Többé-kevésbé tetszetős dolgokat küldött be, melyek különösen tiszta nyomásuk által tűnnek ki. De e munkák szedőjének nagyon is szükséges a szaklapok és jó minták alapos tanulmányozása és ekkor aztán haszonnal értékesítheti a rendelkezésére álló igen szép és fővárosi nyomdának is becsületére való anyagot. Egy-két apró hibától eltekintve, a nyomda nyomtatvány-árjegyzéke a legsikerültebb a beküldött dolgok közt, csupán a színek megválasztása nem sikerült. A Farczady-féle árjegyzéknél a félkörbe helyezett »árjegyzék« szó sokkal jobb lett volna egyenes sorban és ezzel elkerülte volna a szedő, hogy az utolsó sor így végződjék (versalisból): »és virágmagvakról!«; a szakiskola meghívója nagyon rossz alkotás; a levélfej a kis papirosra nehézkes; a kereskedő-ifjúság meghívója össze van szorítva, a fősor (Kossuth-emlék javára) agyonüti az alól cicero steinschriftból levő »Rendezőség« szó; a nyomda újévi kártyáján mit keresnek

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST

Alkotmány-
utca 31.

1894

Adriance
Platt & Co.

new-yorki gépgyáros
kizárólagos képviselete

ARATÓ-
MAROKKAKÖ-

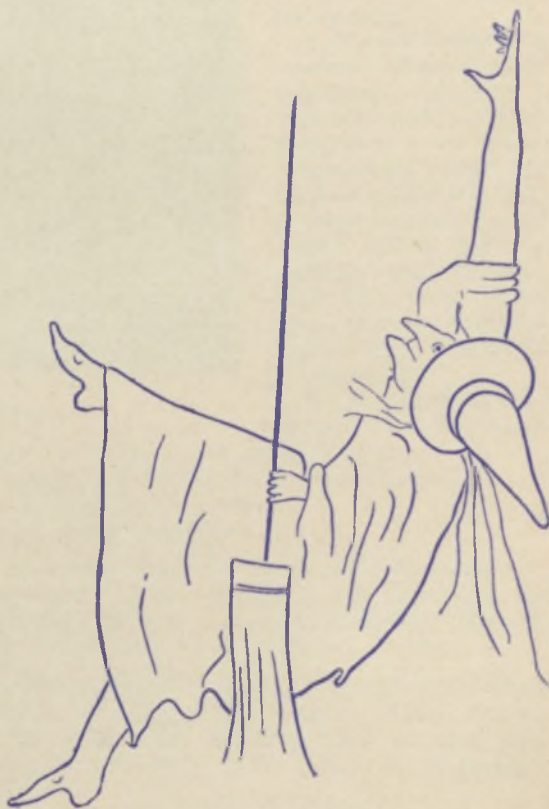
KÉVEKÖTŐ GÉPEKRE

Kitünő magyar bizonyítványok.

Mindenemű
mezőgazdasági gépek.

Sürgöny-czim:
Mezőgazdák-Budapest.

A magyar királyi
államvasutak gépgyára
mezőgazdasági gépeinek
SZÖVETKEZETI
KÉPVISELŐSÉGE.

a szálló és éneklő madarak és a *nyári tájkép januárban?* Az 1894 évszám ugyanitt kicsi. Utoljára hagytuk a Kossuth érdemeinek jegyzőkönyvi méltatásáról szóló nyomtatványt. Mióta fejezik ki a gyászt piros sorokkal és virágos körzettel nyomott nyomtatványon? Ezt az elemi dolgot hogy a nyomda elkövette, nagyon csodálkozunk. Egyszerű fekete keret, az inicziále és az embléma elhagyásával sokkal hatásosabb lett volna s el lett volna kerülve a szövegnek összeszorítása; de a piros sorok *gyász* kifejezésére egyáltalán nem valók és eddig még sehol a világon nem alkalmazták. Ha haladni óhajt a beküldött munkák szedője s jobbat is óhajt alkotni, szorgalmasan kell tanulnia. Reméljük, hogy haladását lesz majd alkalmunk konstatálni.

Hazánk. Pár hónappal ezelőtt *Hazánk* czímmel politikai és közgazdasági napilap indult meg Budapesten, a melyet a hasonnevű részvénytársaság adott ki és tartott fenn. Minthogy azonban a részvényeseket nem elégitette ki a lap politikai iránya és jövedelmezősége, a részvényesek nemrég rendkívüli közgyűlést tartottak, hogy elhatározzák, mitévők legyenek a jövőben a »Hazánk«-kal: beszüntessék-e, tartsák-e fenn továbbra is, avagy adják-e el? Hosszabb vita után a három beterjesztett határozati javaslat közül a következőt fogadták el: »Utasítsa a rendkívüli közgyűlés az igazgatóságot, hogy tegye meg a lépéseket a »Hazánk« napilapnak a mai részvénytársaságtól való különválasztásával, a lap értékesítésére. A lapot átvevő új vállalatnál azonban első sorban oly erkölcsi garanciákat követeljen meg, a melyek lehetőleg biztosítják azt, hogy a »Hazánk« a jövőben is a hazai köz- és mezőgazdaság érdekeit fogja első sorban szolgálni. Ezen erkölcsi garanciák mellett igyekezzék az igazgatóság a részvénytársaság anyagi érdekeit lehetőleg megvédeni, a lapba befektetett, az eddigi költségek megtérítését és a nyomda részére a lap további előállítását biztosítani. E műveletet az igazgatóság két hónap alatt hajtsa végre. Ha két hónap lefolyása alatt az átadás nem sikerül, a lap beszüntetésére terjeszzen egy, e célból összehívandó rendkívüli közgyűlés elé javaslatot.«

Nemzetközi könyv- és papiripar-kiállítás Párisban. A budapesti kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a párisi könyvkereskedő egyesület *juliustól decemberig* tartó nemzetközi könyv- és papiripar-kiállítást rendez. Az erre vonatkozó tervezet és szabályzat a kamara irodájában megtekinthető.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharcz története című illusztrált vállalatból most jelent meg a 10-ik füzet. Gracza György e füzetben az 1848-iki törvények ünnepélyes szentesítését mondja el a megszokott elevenséggel. E történelmi nevezetességű eseménynek egyik igen érdekes epizódja, hogy V. Ferdinánd neje; a királyné a rendek

üdvözetére — mivel magyarul nem tudott, németül pedig nem akart beszélni — latin nyelven felelt. A füzet a következő egykorú illusztrációkat tartalmazza: Csányi László (arczkép). Kossuth és a honvédsereg vezérei (Berlinben rajzolt egykorú kép). Magyar tábor a szabadságharcz alatt (egykorú kép). Perczel Mór (1848—49. arczkép). Karlócza város pénztalványa 1849-ben. Teleki László gróf (1861. arczkép). Osztrák lovasság 1848—49-ben (eredetije a bécsi udvari muzeumban). Az 1848—49. törvények ünnepélyes szentesítése. Kossuth megérkezése Pestre 1848 ápr. 14-én (egykorú rajz után). A kiadóhivatal Lampel Róbert (Woddiáner F. és Fiai) könyvkereskedése Budapesten, Andrassy-út 21. sz. a. még most is fogad el előfizetéseket, még pedig 6 füzetre 1 frt 80 krral, 12 füzetre 3 frt 60 krral és 24 füzetre 7 frt 20 krral. Egy-egy füzet ára 30 kr.

»A Magyar Mese- és Mondavilág« című irodalmi vállalatból (Irja *Benedek Elek*, kiadja az *Athenaeum*) megjelent az 5-ik füzet az eddigiekhez hasonló gazdag tartalommal és szép képekkel. E füzetben a gyönyörű mesék sorozatát egy monda váltja fel »Az Isten kardja« cím alatt, mely a Hun-mondakör egyik legszebb részét képezi. Benedek Elek mesemondó tehetsége a mondákban ép oly magas fokon tündöklök, mint a mesék és regék előadásában. A füzet ára 25 kr., s kapható minden könyvkereskedésben.

A Kossuth-szoborra a társadalom minden rétegében megindultak a gyűjtések s mi természetesebb, hogy mi nyomdászok, a kik hivatva vannak szabad szárnyra bocsátani a megdicsőült eszméit, nem maradhattunk el az adakozók sorából. Körünk gyűjtőívet hocsátott ki a szoborra tagjai körében s az eddig hozzánk beérkezett adományokat a következőkben nyugtázzuk.

Vidéki olvasóinktól is elfogadunk a szoborra adomá-

nyokat és e helyen fogjuk azokat nyugtázni.

Az adakozást *Körünk* nyitotta meg: 20 frttal.

Falk Zsigmond dr. 3 frt.

Láng József, Nagyvárad 1 frt.

Pesti könnyunyomda-részvénytársaság öntő-osztálya:

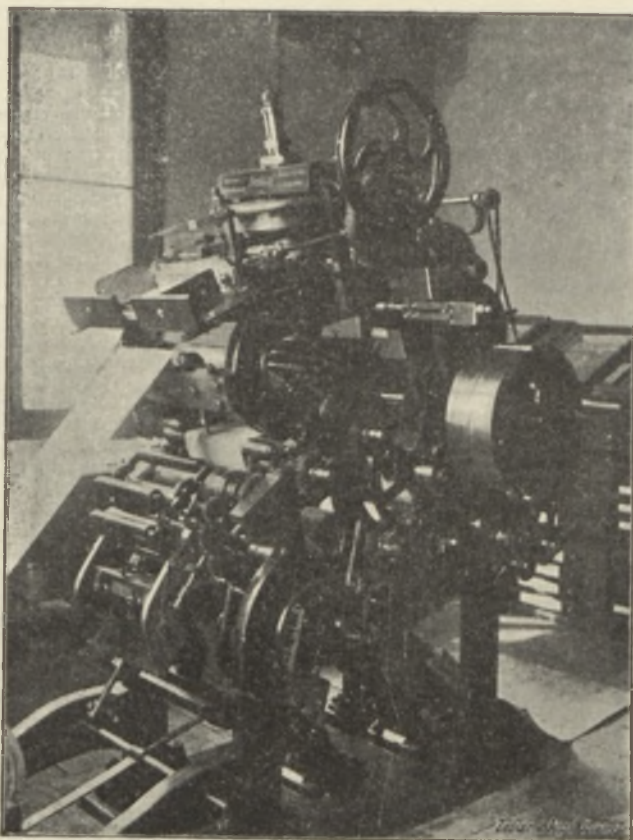
Mosböck J. 35 kr., Janetska A. 20, Ochs János 20, Pentz József 20 kr. S. J. 5, P. M. 5, Handlosz Katicza 5, O. A. 5 kr., Sándrik 20 kr. Összesen 1 frt 35 kr.

Pesti könnyunyomda-részv.-társaság hangjegymetsző-osztálya:

Vondracsek Károly 50, Hábinstroh Kálmán 50 kr., Morschl József 30 kr., Magyarosy Anna 10, Weil Eszti 10 kr., Schweizer János 20 kr., N. Ernő 50 kr. Összesen 2 frt 20 kr.

Posner és fia nyomdájából:

Fried Samu 30 kr., Pauer Sándor 20, Löwy Simon 20 kr., Klein Adolf 10, Sefcsik Mihály 10, Haan Fülöp 10, Fleischmann Jakab 10 kr. Összesen 1 frt 10 kr.

Cseksay-féle körforgógép.

HIVATALOS RÉSZ.

ÉRTESÍTÉS.

A »Könyvnyomdászok Szakköre« 1894. évi május hó 6-án, vasárnap délelőtt 10 órakor, a Schnell-féle vendéglőben (Klauzál- és dohány-utca sarkán)

HAVI FÖLÖLVASÓ-ÜLÉST

tart.

TÁRGYAI:

Gelberger Mihály: A hasábvonalokról.
Agai Adolf dr. (Porzó): A szedő-gyerek.
Folyó ügyek tárgyalása.
Szakkérdések benyújtása.
Netáni indítványok.

Budapest, 1894. április hóban.

A választmány.

Ugy a havi fölölvásó-ülésre, mint a mintacsere kiállítására oly szaktársakat is szívesen látunk, kik a Körnek nem tagjai.

Főlkérjük a t. szaktársakat, de különösen a Kör tagjait, hogy minél nagyobb számban és pontosan megjelenni szíveskedjenek.

A havi ülést megelőzőleg, 9-től 10 óráig, az üléslemben ki lesz állítva

az angol nemzetközi mintacsere és a tagsági jegyek pályázatára beérkezett kilencz pályamunka,

a melyeknek megtekintését és tanulmányozását a szaktársak különös figyelmébe ajánljuk.

Negyedik havi ülés 1894. márczius hó 18-án.

1. Tanay József elnök megnyitván a havi ülést, üdvözlöi a szép számban megjelent tagtársakat. A napirend első pontját az 1894. évi naptárakról szóló ismertetés képezi. Felkéri Pollák Simon tagtársat, hogy azt fölölvadni szíves legyen.

A fölölvadást a szaktársak igen élesen figyelemmel hallgatták végig. Annak végeztével Elnöklő úgy az ismeretlen B. Á. szerzőnek, mint fölölvadónak köszönetet mond s tudatja, hogy a felölvadás szaklapunkban fog megjelenni.

2. Titkárnak jelenteni valója nincs, mivel azt befoglalta az Évi jelentésbe. Tudomásul szolgál.

3. Pénztárnok felolvassa a Kör január havi pénztári jelentését, mely tudomásul vétetik. Jelenti egyszersmind, hogy a Körbe beléptek a következők: Welisch Géza, Goldstein Jakob (Posner), Vormüld Antal (Egyetemi nyomda), Wisinger Manó (Buschmann), Schuder Vilmos (Egyetemi), Práger Alfréd, Szánthó István, Flesch József (Athenaeum), Urbán János (Neumayer), Román Antal (Budapesti Hírlap), Klein Lipót (Czettel és Deutsch), Schwartz Ambrus, László Vincze (Neumayer), Buchli Ignác, Kertész Kálmán (Wodiáner), Szabó Pál (Hunyadi Mátyás), Pottok Miksa (Markovits és Garai), Bachna Lipót, Róth József (Hungária), Fenyvessy Gyula, Scherer Mór (Kosmos ny.), Lichtenstein János (Franklin), Fried Samu, Silberer Arnold (Posner), Landsmann Lajos (Czettel és Deutsch), Barnafi István (Egyetemi nyomda), Klenk Antal (Athenaeum), Schimek János (Hornyánszky), Cseh Antal, Grábler Ödön, Blau Miksa, Kun Kornél, Kann Sándor (Márkus-nyomda) és Kubich Tivadar (Athenaeum).

Kiléptek a Körből: Wohlmuth István (Athenaeum), Böhm Mór (Toldy), Láng Géza (Hornyánszky). Meghalt: Pataky István.

Elnöklő kérdi, hogy van-e kifogás a beléptett tagok ellen?

Kifogás nem tétetvén, a felsoroltak a Kör tagjai sorába felvételnek.

4. Szakkérdés nem nyújtatván be, a legközelebbi felölvadásról a választmány gondoskodik.

5. Elnöklő kérdi, van-e valakinek indítványa?

Senki sem jelentkezőn, az Évi közgyűlés megkezdése előtt Elnöklő tíz percnyi szünetet óhaj, az ülést bezárja.

Kelt mint fent.

Gelléri, titkár.

Negyedik (XII.) évi közgyűlés 1894. márczius 18-án.

1., 2. Tanay József elnök megnyitva a negyedik (XII.) évi rendes közgyűlést a napirend első pontját, a titkári jelentést és második pontját, a pénztáros jelentését fölölvadottnak véli tekinteni, miután azok egy hét óta közkézen forognak. Kérdi, hogy van-e valakinek megjegyzése a jelentésekre?

Nem történvén felszólalás, Rencsisovszky pénztáros a választmány igazolására s mivel a függő követelésekről nyilvánosan is szó esett, felsorolja, miszerint a függő követelések a következők, eddig be nem hajthatott követelésekből állanak. A tartozásban szerepelnek: Gutenberg-Haus (Gebr.-Geel) 10.—, Krause Károly

20.—, Rigler J. E. 10.—, Gawlitza J. 39.60, Liberty Machine Works (Gebr. Geel) 10.—, Lorilleux & Co. 43.60, Gens P. 10.—, Ganz és Társa 10.—, Weisert Ottó 17.—, Angerer és Göschl 30 frt, tehát összesen 200 frt 20 kr.

A közgyűlés pénztáros felvilágosításait tudomásul veszi és a felsorolt függő követelésekre nézve azt határozza, hogy az új választmány belátására bizza, hogy az a részben behajthatatlan követeléseket törülje. Pénztáros jelentése és mérlege tudomásul vétetik.

3. Elnök a számadások megvizsgálására három tagnak választást kéri, ugyintén a jegyzőkönyv hitelesítésére két tagot kéri választani.

Számvizsgálókul megválasztatnak: Radnay Mihály, Pollák Simon és Wollner Simon tagtársak. A jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Kerkovszky Alajos és Zimmermann Márk kéretnek fel, a kik a megbízatást elfogadják.

4. A napirend negyedik pontja a tisztviselők újjáválasztása. Elnök szavazatszedőkül ajánlja: Janovits Ferencz, Bujnovszky Rezső és Linczenpolcz János tagtársakat, a kik a megbízatást elfogadják. Hosszabb eszmecsere fejlődvén ki a szavazás miként való eszközözése iránt, a közgyűlés a szavazatlapon jelölt módot fogadta el, mire Elnök a szavazatok összeszedése idejére az ülést felfüggeszti.

5. Az ülést folytatva, Elnök felkéri Scheicher Géza másodtitkárt, mint a tagsági jegyek megbírálására kiküldött bizottság elnökét, hogy e bizottság nevében a pályázat eredményéről szóló jelentést felolvasni szíves legyen.

A jelentés felolvasatván, Elnök a közgyűlés nevében köszönetet mond a bizottságnak működéséért. A mint a jelentésből kitűnik, a bizottság a pályadíjakat nem ítélte kiadhatónak s azt ajánlja, hogy az új választmány bizassék meg új pályázat hirdetésével, illetőleg kiírásával; ehhez azonban a közgyűlésnek is van hozzájárulási joga, kéri tehát a közgyűlést, hogy e tárgy felett véleményét nyilvánítsa.

Rencsisovszky, Vecsery, Gelberger és előadó hozzászólása után Krausz Soma indítványozza, hogy most ne hirdetessék pályázat, hanem egy felvétel után, a közgyűlés elfogad. Elnök addig is, miután a régi tagsági jegyekből csak néhány darab van, ideiglenes jegyek nyomtatását ajánlja, a mihez a közgyűlés hozzájárul és kimondja, hogy a pályázatra bocsátott tagsági jegyek a jövő havi ülésen állítassanak ki, hogy így a tagok is hozzászólhassanak, illetve azokról véleményét alkothassanak.

Egyébként a gyűlés a bíráló-bizottság jelentését tudomásul veszi.

6. Titkár rövid indokolás után felolvassa Firtinger Károly tagtársnak következő indítványát: A választandó új választmány bizassék meg az iránti lépések tételével, hogy a Kör kiadványaival (Évkönyv, Grafikai Szemle, stb.), mint önálló kiállító vegyen részt az ezredéves kiállításon.

A közgyűlés az indítványt egyhangúlag elfogadja.

7. A netáni indítványok pontjainál Plachy Lajos azt indítványozza, hogy a tagsági nyugtakra a hátralékok jegyeztessenek fel a pénztárnok által.

Pénztáros hozzászólva az indítványhoz, nem ajánlja az indítvány elfogadását, mert ez a kezelést igen megnehezítené. A közgyűlés ezek után az eddigi kezelés mellett nyilatkozik.

Grünberger Adolf kérdi a közgyűlést, hogy összefér-e az a Kör kollegialitásával, hogy olyan tiszteleti tagjal vessenek, mint Pusztai Ferencz? Indítványozza, hogy Pusztai Ferencz zárássék ki a Körből.

Többek hozzászólása után a közgyűlés ez indítvány felett, Stalla Márton indítványára, egyhangúlag napirendre tér.

Plachy Lajos indítványozza, hogy hirdessen a Kör pályázatot évenként a Grafikai Szemle czimlapjára, olyformán, hogy ne csak a pályamunkák, hanem a skizsek is díjaztassanak és kiállitassanak. Az indítvány a jövő választmány figyelmébe ajánltatik.

Ugyancsak Plachy Lajos indítványozza, hogy Bauer J. M. tagtárs, a Kör érdekében kifejtett érdemei elismeréséül tiszteleti taggá választassék.

Az indítványt a közgyűlés egyhangúlag elfogadja.

Stalla Márton, a közgyűlés élénk helyeslése közben indítványozza, hogy a pénztárosnak szavazzon meg a közgyűlés buzgó működéséért öt aranyat, egyben pedig neki köszönetét fejezze ki jegyzőkönyvileg.

A közgyűlés Stalla Márton indítványához egyhangúlag hozzájárul. Janovits Ferencz, a szavazatszedő-bizottság elnöke kihirdeti a szavazás eredményét, mely a következő:

Megválasztottak: Elnökké: Tanay József (egyhangúlag), al-elnökké: Gelléri Mihály (59 szavazattal), első titkárrá: Tichy Ákos (59), másodtitkárrá: Dapsy Károly (45), pénztárossá: Rencsisovszky Ferencz (60), ellenőrré: Szabó Dezső (egy-), leltárnokká: Wözner Ignác, Stalla Márton (egyhangúlag).

A választmányba választottak: Kosovitz Rezső (55), Bauer J. M. (54), Striska Ede (49), Janovits Ferencz (48), Plachy Lajos (48), Vecsery Lajos (48), Fekete Ferencz (47), Kerkovszky Alajos (47), Kiss Károly (47), Pethő Sándor (46). Pótlagok lettek: Cselesnik János (43), Krammer Lipót (43), Urbán János (42), Mitterszky József (37), Pamuk Ferencz (36).

A közgyűlés a kihirdetést eljenzessel veszi tudomásul.
 Pollák Simon indítványozza, szavazzon a közgyűlés köszönetet a telepő választmányának buzgó működéséért.
 Az indítványt eljenzessel fogadja a közgyűlés; mire Elnök megköszönve a tagok szíves figyelmét, a közgyűlést berekeszti.

Kelt mint fent.

Gelléri, titkár.

Műcsarnok-jegyek a képzőművészeti társulat képzőművészeti kiállítására 22 kr-ért kaphatók: *Pannik Ferencz* (Athenaeum), *Gelléri Mihály* (Részvényny.), *Steiner Adolf* (anya-egylet) és *Rencsisovszky Ferencz* szakköri pénztárosnál (VI. Szondy-utca 22. III. 30., május 1-től VI. Csengery-utca 49. II.)

A Kör t. tagjait kérjük, hogy mindennemű kondícióváltozást, úgy az abba való belépést, mint kilépést, a Kör pénztárnokának haladéktalanul adják tudtára, mert csakis így kaphatják meg pontosan úgy a Kör kiadványait, valamint az esetleges meghívókat.

A t. házipénztáros urakat tisztelettel kérjük, hogy a tagsági illetéket pontosan szedjék be és szállítsák be minden hó 10—12-ik napjáig az üzletben alkalmazott összes szakköri tagok névjegyzékére kísérelében *Rencsisovszky Ferencz* pénztárhoz (VI., Szondy-utca 22. III. 30., május 1-től VI. Csengery-utca 49. II.) mert az a tag, *ki két hónappal hátralékban van, nem kap Grafikai Szemlét.* Az illetékeket *Wolf Antal* egyleti küldőncz utján is be lehet küldeni.

Márczius hóban a következő üzletek fizettek tagsági díjat: Államnyomda 3.—, Athenaeum 7.80, Brózsza —.—, Buschmann 1.60, Budapesti Hirlap 4.50, Czettel és Deutsch 3.—, Egyetemi nyomda 4.80, Fischer és Mika —.60, Franklin 6.60, Hazánk —.—, Hornyánszky 3.30, Hungária 1.80, Kosmos 1.80, Légrády 1.20, Markovics és Garai —.90, Márkus 1.80, Nagy Sándor —.—, Neumayer 1.80, Országgy. Ért. —.—, Pallas 7.50, Posner 2.10, Pester Lloyd 2.10, Részvény —.—, Rózsa K. és neje —.—, Toldy —.90, Wodianer 1.50, — Egyesek: Kirmann B. —.30, Fakos M. —.30, Grün I. —.30, Gelberger M. —.30, Mayer R. 3.60, Szabó Pál —.30, Venkovits K. —.90, Weiser I. —.30.

A t. házipénztáros, valamint a szakköri tag urakat kérem, hogy minden a Kör pénztárnokát illető ügyben hozzám, lakásomra, VI. Szondy-utca 22. III. 30. (május 1-től VI. Csengery-utca 49. II.) forduljanak; ugyanoda küldjék a tagsági díjakat is, melyek különben *Wolf Antal* egyleti küldőncz utján is beküldhetők. Lakásomon egész nap található vagyok, kivéve hétfőt, mikor is délelőtt 1/29—10/2-ig a Neumayer-féle nyomdában (VI. Szerecsen-utca 35.) állok a t. Körtagok rendelkezésére.

Rencsisovszky Ferencz, pénztáros.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. A., Sz.-Udvarhely. Az öszinte és jóakarató választ mai számunkban találja meg.
P. B., Szeged. Levelét irtunk. Már nincs szüksége a kert dolgokra?
B. J. Veszprém. Elküldtük levélben a választ. Várjuk.
L. J., Nagyvárad. Köszönjük, megkaptuk. A kiállításra varunk!
Sch L., Gyula. Az elsőt tessék megsemmisíteni, újat küldünk Buzgóságát köszönjük.

A »GRAFIKAI SZEMLE«

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

egész évre 2 frt = 4 korona,
 félévre 1 frt = 2 korona.
 Egyes szám ára 20 kr. =
 40 fillér.

Az egyes számok nyomdánkenti elárúsításával a fővárosban KUBIN J. colporteur van megbízva.

HIRDETÉSEK ÁRA:

egész oldal 12 frt = 24 kor.,
 féloldal 7 frt = 14 korona,
 negyed oldal 4 frt = 8 kor.,
 nyolczad oldal 2 frt 50 kr.
 = 5 korona.

Tizenkétzeri közlésnél 30, hatszori közlésnél 15% engedtetik.

A lap papirosa *Dávid K. és Fiától.* — Szövegírás az Első Magyar Betűöntőde-Részvény-Társaságtól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V. ker., Hold-utca 7. sz.

Kiadó-tulajdonos: a »Könyvnyomdászok Szakköre«.

Felölös szerkesztő: TANAY JÓZSEF. * *Főmunkatárs:* BAUER JÁNOS M.

MEGVÉTELRE KERESTETIK egy jó karban levő nagyobb kézi sajtó, hozzá megfelelő betűk és rézléniakkal. Esetleg egy kisebb nyomda gyorssajtóval és teljes felszereléssel. Ugyanott egy ügyes szedőnyomó alkalmazást nyerhet. Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetít.

MAGYAR

NYOMDÁSZOK

A Könyvnyomdászok Szakkörének kiadásában m. é. decemberben megjelent és kapható a

1894. IX. évfolyama.

ÉVKÖNYVE

Szerkesztő:

Gelléri Mihály

Ára szép vászonkötésben helyben 60 kr., vidékre 67 krajczár.

Gyűjtőknek 10 példány után egy tiszteletpéldány jár.

Az 1887—1893. hét évfolyam ára együtt rendelve 3 frt, egyenkint 50 kr.

Megrendelhető e lapok kiadóhivatalánál: Budapest, V. hold-utca 7. szám.

A vidékről minden egyes példányért 67 krajczár küldendő.

BÖLÉ JÓZSEF

NYOMDAI ASZTALOS

BUDAPEST, VII., ISTVÁN-TÉR 9. SZ.

Ajánlja magát különösen **könyvnyomdászoknak szedőszekrények** és egyéb berendezések elkészítésére.

Regálisok és szekrények állandóan raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Nyomdai szekrény- és állvány-javításokat és vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

WEINWURM ANTAL
fényképész,
első magyarországi chemi-
graphiai műintézete.
Budapest, Károly-u. 3.

Készít mindennemű horganyedzésű duczo-
t autotypia, phototy-
pia, chemigraphia és
chromotypia útján.
Alaprajzok, térképek,
hálozatok fotolitho-
grafia útján a leg-
jutányosabban s
pontosan sokszorosít-
tataknak.

*Külden beven-
dezés házon
kívül fény-
képfelvétele.*

Rust J. H. és Társa
BETÜÖNTÖDEJÉK ÉS MŰSZAKI GYÁRA
BÉCS, V. KERÜLET, GRIESGASSE 10.

Nyomdai teljes felszerelések, bármilyen nyelvű betűk,
körzetek, ékítmények, rézléniák és vignetták.
Mérsékelt árak. * Többszörösen kitiintelve. * Szolid kivitel.

GANZ és TÁRSA

Vasöntő és Gépgyár Részvény-Társulat
BUDAPESTEN.

Különleges gyártmányai: TELEFON 1200.

Vas- és aczelöntvények,

Gáz- és petróleum-motorok,

álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Gázmotoraink következő előnyökkel bírnak: olcsó ár, igen kevés gáz-fogyasztás, a tolatyú elhagyása, kis térfogat, csekély súly, nyugodt s egyenletes járás, javítás csak ritkán fordulhat elő s ez is igen egyszerűen és könnyen eszközölhető.

Turbinák

a helyi viszonyok szerint szerkesztve, pontos szabályozással.

Transmissiók

(közelművek) és mindennemű építési és gépészeti munkák.

Elektromos világlátás berendezés és erőátvitel

nagyobb távolságra is, saját kibróbált rendszerük szerint.

Papir- és farost (cellulose) gyártására szolgáló gépek.

Cs. és kir. szab.

HERMANETZI PAPIRGYAR

— RAKTÁRA —

Budapest, V. ker., Arany János utca 8. sz.

(Alapított 1829. évben).

Levél-, könyv-, nyomda-, boríték-,
író-, karton-, rajz-, csomagoló- és
göngypapírok.

Merített író-, okmány- és könyvpapírok.

Másoló-, selyem- és virág-selyempapírok.

Itatós-, szűrle- és mindennemű
merített nyomdapapírok.

Mindennemű lemezek stb. Papírzaeszkógyár.

Elhelyezett tőkepenztek takarékpénztáraknál és bankoknál	forint	kr.
Kor. 2.477.000,— Magy. kir. 4%-os koronajáradék a 94,40 =	2408606	39
805000,— m. kir. halmozási jog kártalanítási 4 1/2%-os kötvények		
a 100,— =	1169144	1169144
304250,— Magy. kir. 4%-os aranyjárdék a 116,70 =		
425021 frt 40 kr.		
1448 drb Bécsi általános társasági részvények a 210,— =		
1177400 frt — kr.		
375000 Lira olasz alapítványi kötvények a 78,15 = 260062 frs 50 cs.		
a 91 1/2 =		
18000,— Pesti Lloyd-társasági kötvények a 100,— =	4001163	68
18000 frt — kr.		
A fenti értékpapírok után az év végéig esedékes kamatok	801374	87
17292 frt 55 kr.	1210000	
Leszámlított, visszeszámlított s egyéb váltók		
A társaság háza Budapesten	729060	80
Külföldi adósság	970073	50
a) Maradványok idegen biztosító intézeteknél	271733	28
Jégbiztosítási osztály folyó számlán	38018	55
Központi pénzkészlet		
A következő években lejáró dívjuttók és díjkötelezvények összege 14071562 frt 82 kr.	10443091	34

Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 egész részvény a 1000 frt	forint	kr.
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 fél részvény a 500 frt		
Társasági tartaléktőke		
Tűzbiztosítási díjtartalék készpénzben a viszontbiztosított rész levonásával és minden megtérthetős mellől		
Szállítványi a biztosítási díjtartalék készpénzben a viszontbiztosított rész levonásával és minden megtérthetős mellől		
Tűzbiztosítási függő károk tartaléka		
Szállítvány-biztosítási függő károk tartaléka		
Külföldi hitelek		
Első évekől eddig fel nem vett osztalék		
Első magyar általános biztosító-társaság Lévy-alap Tiszviselők nyugdíjalapja		
Életbiztosítási osztály folyó számlán		
1893. évi nyeresemény		
1918415	93	
112222	94	
14742	83	
448524	49	
1644	—	
79110	63	
500894	23	
642085	42	
931351	07	
10645861	34	

II. Életbiztosítási üzlet. — Mérleg-számla 1893. december hó 31-én.

Értékpapírok	forint	kr.
4.803.000 Kor. n. é. magyar kir. 4%-os koronajárdék 94 frt 40 kr-ával	2300486	—
214.000 frnyit magyar kir. 4%-os aranyjárdék 116 frt 70 kr-ával	250071	60
6.882.300 frnyit magyar földhitelintézet 4%-os záloglevelek 67 1/2 kr-ával	6928123	25
4.359.800 frnyit magyar földhitelintézet 4%-os tulajdonsági és szabályozási záloglevelek 96 frjával	4183468	—
742.000 frnyit magyar földhitelintézet 4 1/2%-os záloglevelek 100 frjával	742000	—
22.000 frnyit magyar földhitelintézet 5%-os záloglevelek 100 frjával	22000	—
252.000 frnyit pesti magyar kereskedelmi bank 4 1/2%-os zálog. 100 frjával	252000	—
60.000 frnyit pesti magyar kereskedelmi bank 4 1/2%-os közsegi kölcsön-kötvényei 100 frjával	60000	—
178.000 frnyit pesti magyar kereskedelmi bank 5%-os zálog. 100 frjával	178000	—
111.000 frnyit kisbirtokos orsz. földhitelint. 4 1/2%-os zálog. 100 frjával	111000	—
17.000 frnyit kisbirtokos orsz. földhitelint. 5%-os zálog. 100 frjával	17000	—
122.000 frnyit kisbirtokos orsz. földhitelintézet 5 1/2%-os zálog. 100 frjával	122000	—
145.000 frnyit egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár 4 1/2%-os zálog. 100 frjával	145000	—
100.000 frnyit magy. jelzálog-hitelbank 4%-os nyeresem. kölcsön kötvényei 127 frt 25 kr-ával	100000	—
30.000 frnyit magy. jelzálog-hitelbank 4 1/2%-os zálog. 100 frjával	30000	—
70.000 frnyit magyar jelzálog-hitelbank 4 1/2%-os zálog. 100 frjával	70000	—
2.228.800 frnyit Budapest fővárosi 4 1/2%-os kölcsönkötvények 100 frjával	2228800	—
1.766.500 frnyit magyar kir. államvasuti ezüst kölcsön 4 1/2%-os kötvények 100 frjával	1706500	—
99.250 frnyit magyar kir. keleti vasuti államkölcsön 5%-os aranykötvényei 122 frjával	121024	50
160.008 frnyit magy. kir. 4%-os földhermentesítő kötvények 94 1/2 kr-ával	188003	—
100.000 frnyit magy. kir. halmozási jogkártalanítási 4 1/2%-os kötvények 100 frjával	100000	—
Besztercebánya-brezovai és piski-vajdahunyadi vasuti elsőbbségi kötvények	1080747	71
212.000 frnyit egyesített államadósság 4 1/2%-os papírajradék (május—november lejár) 97 frt 95 kr-ával	207654	80
4.800 frnyit egyesített államadósság 4 1/2%-os papírajradék (február—augusztus lejár) 97 frt 85 kr-ával	114537	65
235.000 Kor. osztrák 4%-os koronajárdék 96 frt 70 kr-ával	15383	—
14.000 frnyit osztrák 4%-os aranyjárdék 118 frt 45 kr-ával	16000	—
100.000 frnyit galicziai 4 1/2%-os államkölcsön-kötvények (1888.) évi 100 frjával	97300	—
100.000 frnyit galicziai italmérségi jogkártalanítási 4%-os kötvények 97 frt 80 kr-ával	945741	47
114.626 Lire 50 c. olasz 5%-os járadék és kamatai	133101	90
1868-ban esed. kamat, és elszám. pénzküldemény	2880037	—
Jelzálog-kölcsönök	11859	67
Kötvény-kölcsönök	642085	42
Visszontbiztosító kötvény-kölcsönök	657363	68
Visszontbiztosító kötvény-kölcsönök		
A központi tartozása folyó számlán		
Vezet. és főügynökségek s mások tartozásai	25569400	64

Díjtartalék	forint	kr.
levonva a viszontbiztosítási díj-tartalékok		
Biztosítási alap		
Kiházasítási tőkék nyereséménye		
Függőben levő károk tartaléka		
Díjleszállásokra vonatkozó nyeresémények tartaléka		
Előre fizetett díjak 1894—1897. évekre		
Fel nem vett nyeresémények 1892. évről		
Kisorsolt biztosítások tartaléka		
Visszontbiztosító intézetek és mások követelése		
1893. évi nyeresemény		
24187183	01	
249257	06	
498879	87	
319202	61	
644	41	
7011	17	
11	78	
21000	—	
6084	41	
302886	32	

BUDAPEST, 1898. december hó 31-én.

Ágoston József,

felügyelő, mint az életbiztosítási osztály főnöke.

A fenti számszámlát és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készültnek és azok egyes tételeit a fenti segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találtuk.

BUDAPEST, 1894. márczius hó 29-én.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Harkányi Frigyes, Jency Lajos, Léway Henrik, Ormody Vilmos,

báró Schosberger Zsigmond, gróf Zichy Nándor.

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Gróf Batthyány Géza, Giczey Samu, Jekelfalussy Lajos, László Zsigmond, Sztányi Izidor.

Szende Károly,

az élejt. könyvezés főnöke,

Kaczvinszky János,

életbiztosítási könyvezés.

LIPÓT
és **TÁRSA**
KEMIGRAFIAI MŰINTÉZETEK
Budapest
III. EÖVETEMÉNY ÉS Z.

KÉSZIT
mindennemű nyomtatványhoz szükséges
CLICHÉKET
Chemigrafia, chromotypia,
photo-(auto)typia,
FAMETSZETEK újján.

TERVEZETEK, ALAPRAJZOK
photolithografailag
legszábban és legelőszöbban sokszorosíthatók
Tudós megrendelések pontosan
és jutányosan eszközöltek

Könyv- és könyvnyomdai
festékek gyára.

WÜSTE F.

— BÉCS —

I., Kolowratring 9. szám.

GYÁRT: Fekete és színes, kő-
és könyvnyomdák részére,
valamint réznyomáshoz szük-
séges mindennemű és színű
festékeket,
hengeranyagot
és
firniszt.

GRAFIKAI SZEMLE

harmadik évfolyamából még néhány kötet rendelke-
zésre áll. Kötetlenül ára 2 frt.

Wörner J. és Társa

Gépgyár és Vasöntőde Budapesten.

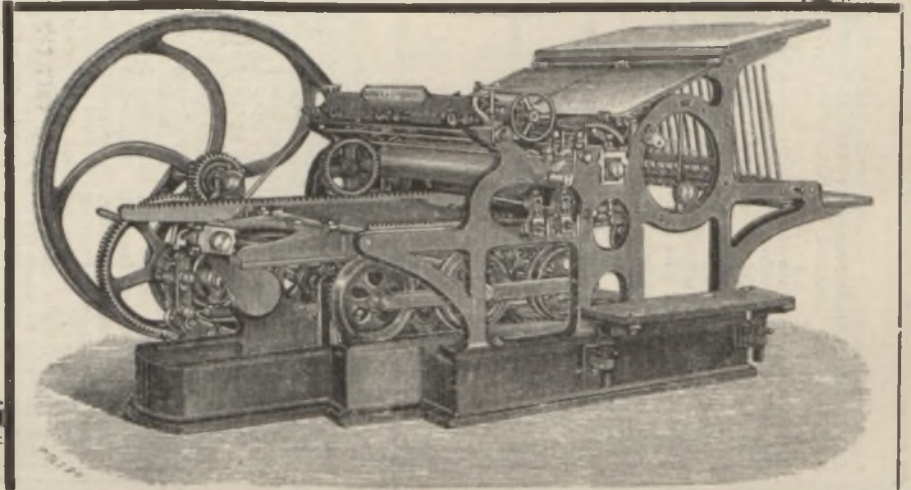
Készít: Egyszerű és kétfős gyorsajtókat. — Kétszínnyomású gyorsajtót.
HUNGARICA láb- és kézihajtásra berendezett gyorsajtókat.
Amerikai rendszerű tégelynyomású gyorsajtókat.

Papírvágó- és lyukasztó-
gépeket. Aranyozó prést
könyvkötőknek. Simitó és
csomagoló préseket. Töm-
öntő-készülékeket.

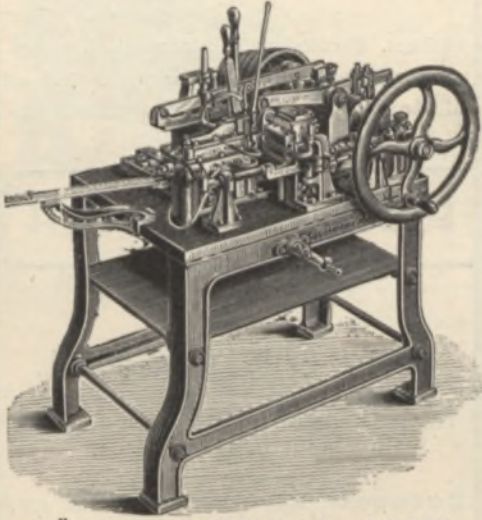
Minden e szakba vágómunkák
és javítások elvégeztetnek.

Betűszekrények és állványok.

Kőrforgású nyomógépek a
legújabb szabadalmazott rend-
szer szerint.

GÉPGYÁR Különlegességek az öntőde, rézleányártás tőm-
öntőde és galván-lemezek minden szükségleti kellekeiből
s a nyomdai szakmába vágó minden műszerekből

KÜSTERMANN & COMP.
BERLIN, N. 20.

ÚJ COMPLETT ÖNTŐ-GÉPEK.
Főlülmulatlan, utól nem ért munkaképességgel. Pontos
magasság, csekély anyag-veszteség.

Schriftgießerei
Ludwig & Mayer
Frankfurt a. M.

hat die
reichste Auswahl
in
Titel- u. Zierschriften
modernster Schnitte.

Vorzügliche
neue **Anzeige- und**
Reklameschriften.

Neue Brodschriften in Fraktur,
Antiqua und Cursiv
in kräftigen eleganten Original-Schnitten.

Bestes Metall!
Vorzügl. Guss!
Billige Preise!

Specialität: **Schreibschriften.**

Géplevelboríték * Gyászlapok

Névjegy-karton

Gyári főraktár Magyarország részére:

GOLDZIEHER GÉZA

BUDAPEST

V. kerület, Arany János-utca
20. szám alatt.

A MYRTLE MARK kapható minden papírkereskedésben.

Legjobb és legkitünőbb
minőségű

Papíráruk.

GESCHÜTZT.

Myrtle
Mark

DEPOSÉ

Chemigrafiai műintézet

CZINKOGRAFIA

Fénynyomatok
gyorssajtók berendezésével.

Divald Károly Fiai
Műintézete
EPERJES és BUDAPEST
IV., KOSSUTH-UTCZA I. SZ.
FERENCZIEK BAZÁRA.

Készülnek: **FOTOTYPIA**
CHEMIGRAFIA
AUTOTYPIA

Árak jutányosak. * Minták kívánatra ingyen.

BETŰ- ÉS TÖMÖNTŐDE.

Folytonos készletben tart szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat, a leggyorsabban készítve és legjobb minőségben kiállítva.

FISCHER ÉS MIKA

Nagy választékot tart a legkülönfélébb eszközös és divatos

KÖNYV- ÉS CZÍMIRÁSOKBÓL.

Kivállal igen jutányos áron egész nyomdai berendezéseket.

Budapest, Király-uteza 83. sz.

ÁLLAMILAG KEDVEZMÉNYEZETT

Első Magyar Könyv- és Könyomdai
Festék-Gyár

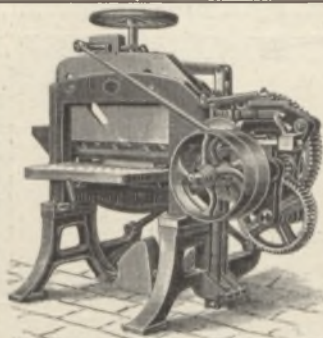
Kurzweil János és Társa

V., HOLD-UTCZA 25. BUDAPEST V., HOLD-UTCZA 25.

Ujság-, mű-, illusztráció-, díszmű- és mindenféle színes festékek,
kenezék, bronzok.

VEGYMŰSZAKI ÉS VEGYÉSZETI TERMÉNYEK KÉSZÍTÉSE.
»Patent« gelatin-hengeranyag stb.

A TEMESVÁRI KIÁLLÍTÁSON EZÜST ÉREMMEL DÍJAZVA.

TELJES GÉPBERENDEZÉSEKET

(léghenz- vagy petroleum-motorokkal, transmisiókkal stb.)

Kő- és könyvnyomdák, litografiai műintézetek, könyvkötészetek, papirdobozkészítő-gyárak, játzókártya-gyárak, papir- és kéregpapir-gyárak, színes papirt előállító gyárak, album-gyárak, dombornyomó-intézetek stb. stb. részére utóférhetlen szép kiállításban és a legjobb szerkezetekkel szállít

Krause Károly gépgyára, Lipszében.

Főkepviselek Ausztria-Magyarországon: Paul Beckert Wien, IV., Starhemberg-Gasse 24. és Galitzenstein H. Budapest, V., Erzsébet tér 5. sz., a kiknél mintaraktárak is vannak.

Chemigrafiai műintézet.

FISCHER LIPÓT

BUDAPEST

IV. ker., Ujvilág-uteza 12. szám.

Clichéket, árjegyzékek, könyvek,
hirdetések s nyomtatványok képes
kiállítására

kifogástalan kivitelben, gyorsan és leg-
olesóbb árakon készít.

★
Vidéki megrendelések pontosan eszközöl-
tetnek.

GRAFIKAI SZEMLE

1893. ÉVFOLYAMÁHOZ

DÍSZES BEKÖTÉSI TÁBLÁK

(kék és piros színben)

megrendelhetők a kiadóhivatalnál. Ára vidékre
67 kr., helyben 60 kr.

DEIT & PHILIPPI

Fabrik von schwarzen
und bunten

BUCH- & STEINDRUCK-FARBEN
FIRNISSEN.

„HAMMONIA“ WALZENMASSE.

HAMBURG & STASSFURT.

FESTÉK-GYÁRA

HAMBURG
is
STASSFURTBAN

Készít fekete és színes

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI FESTÉKEKET
HAMMONIA HENGERANYAGOT
KENCZÉKET.

Vezérképviselőség és gazdagon felszerelt raktár

MÜLLER TESTVÉREK

Főraktár és iroda: BUDAPEST Bálvány-uteza 11.

MECHANIKAI MŰHELY

ÓLOMZÁRGYÁRTÁS

Tömöntőde

és

Galvanoplastika

ELSŐ MAGYAR BETÜÖNTŐDE

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

Telefon 450.

BUDAPEST

VI., Dessewffy-utca 32. sz.

Egész Nyomdai Berendezések

♦ ♦ ♦ jutányosan és gyorsan fogatosítottak.

Folyton dúsz raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román és
bolgár ékezetű

KÖNYV- ÉS CZÍMIRÁSOKBAN

továbbá

Körzetek és Kizárások

A LEGKÜLÖNFÉLEBB ÉKITMÉNYEK

és egyéb

Nyomdai felszerelvényekben.

E lap szövege az öntőde betűivel nyomtatott.

Nyitra. Huszár István. Irlitzer Zsigmond. Özv. Neugebauer Anna. Reicheles Lipót.	Putnok. Gaertner Ignác.	Szakolcza. Skarnitzl József Örökösei.	Szerencs. Simon József.	Turóc-Szt-Márton. Magyar nyomda. Részvény-nyomda.
Oravicza. Kehrer C. Wunder Károly.	Resicza. Eisler József. »Hungáriac könyvnyomda.	Szarvas. Sámuel Adolf. Szikes Antal. Sápszky János.	Szigetvár. »Corvinac-nyomda (tulajd. Friedl Dávid).	Ujpest. Kaczander es Fuchs. Steiner Karoly.
Oroszháza. Veres Lajos. Altstädter M. J.	Rimaszombat. Gyórfy P. G. Rábely Miklós.	Szász-Régen. Burghardt Rezaó. Sebesch Károly.	Szilágy-Somlyó. Böllöni Sándor.	Ujvidék. Fuchs Ágoston. Hirschenhauser Benó. Miletics Szvetozár. Pajevics Arzen. Popovics Testvérek. Szerb kolostorok könyv-nyomdája.
Ó-Becse. Löwy Lajos.	Rozsnyó. Kovács Mihály.	Szász-Sebes. Stegmann János. Winkler Gusztáv.	Szolnok. Bakos Istvánné. Fuchs Lipót. Hay Fülöp. »Szolnoki Hiradó« ny. Vezéry Ödön. Wachs és Pauncz.	Ungvár. Gellisz Miksa. Jäger Bertalan. Léval Mór. Székely és Illés.
Ó-Kanizsa. Schwarz A.	Rózsabegy. Salva Károly.	Szászváros. Fuhrmann R. »Minervac nyomda r.-társ.	Szombathely. Bertalanffy József. Fekete István. Gábril Ágoston. Seller H. Özvegye.	Ujverbász. Berkovics Márk főlk-nyomdája.
Ó-Orsova. Handl József. Orsoval könyvny. r.-t.	Salgó-Tarján. Friedler Ármin.	Szatmár-Nemeti. Molnár János. Nagy Lajosné. »Pázmány« könyvnyomda. Litteczky Endre »Szabad-sajtó« nyomdája.	Tab. Pfeifer Ignác.	Vác. Mayer Sándor. »Hunnac nyomda (tulajd Kohn Viktor).
Ó-Széplak. Nyitrai-ölgyi Gazd. Egy'et nyomdája.	Sárvár. Jacoby Bálint.	Szeged. Bába Sándor. Endrényi Imre. Endrényi Lajos. Engel Adolf. Fürtös Testvérek. Várnai Lipót.	Tapolcza. Löwy B.	Vág-Ujhely. Brück Samu. Horovitz Adolf.
Paks. Rosenbaum Miksa E.	S.-A.-Ujhely. »Zemplenc nyomdája (tul. Éhler Gyula). Löwy Adolf. Landesmann M. és Társa.	Szeghalom. Kovács Antal.	Tata. Engländer Jakob.	Versecz. Kirchner J. E. Özvegye. Kassanovits M. Kehrer Lajos. Wetti és Veronits.
Pancsova. Jovanovics Testvérek. Kosanic M. Miklós. Wittgischlager Károly.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája : Steinfeld Jenő.	Szegvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Temesvár. Csanád egyházmegyei nyomda. Délmagyarországi szövetkezetű nyomda. »Délmagyarországi Köz-löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Freund Gyula. Mangold Sándor. »Posaunec« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Unione« könyvnyomda (tul. Ifj. Stelner Károly).	Veszprém. Krausz A. Fla. »Petőfi« nyomda. Számmer Imre.
Pápa. Goldberg Gyula. Nobel Ármin. Reform. főisk. nyomda	Segesvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Székelyhid. Kohn Sámuel.	Tisza-Füred. Löw Sámuel.	Zala-Egerszeg. Özv. Tahy Rozália. Breisach Samu.
Pécs. Engel Lajos. Lyceuml nyomda. Taizs József. Taizs M. özvegye.	Selmeczbánya. Jörges A. Özvegye.	Székely-Udvarhely. Becsek Dániel.	Tolna. Selly József.	Zenta. Klenóczky József. Schwartz Sándor. »Zentai Hirlap« nyomdája
Pécska. Ruber István.	Sepsi-Szt-György. »Jókai« részv.-nyomda.	Sopron. Breiner E. és Fia. Litfass Károly. Romwalter K. és Fia. Rónai Frigyes.	Tolna-Tamási. Jeruzsálem Ede.	Zilah. Seres Samu.
Perjámos. Pirkmayer Alajos.	Siklós. Löwy Miksa. Harangozó és Pandurovits.	Székcsfejérvár. Kaufmann Fáni. Marian György. Singer E. Számmer Imre. Számmer Kálmán. »Székesfeh. és Vidéke« ny. Klökner József és Társa.	Torda. Pollak Móríc. z. Török-Szt-Miklós. Rubinstein Sándor.	Zólyom. Nádosy G.
Pöstyén Gipsz H.	Stájerlak. Rose V.	Szempecz. Fischer Náthán.	Trencsén. Gansel Lipót. Skarnitzl Fr.	Zombor. Bittermann Nándor. Oblát Károly Rubinstein N.
Pozsony. Alkalay Adolf. Angermayer Károly. Bick Ábrahám. Brég János. Freistadt Mór. Grünfeld Lipót. Stampfel, Éder és Társa. Schönberger Bernát. »Westungarischer Grenz- boten« nyomdája. Wigand K. F.	Sümeg. Horvát Gábor. Nobel Ignác.	Szentes. Sima Ferencz. »Szentes és Vidéke« nyom- dája.	Zsolna. Aldori Manó.	Zombolya. Wunder Rezsó.
	Szabadka. Bittermann József. Schlesinger Sándor. Székely Simon. Krausz és Fischer. Petrovits Dusan dr.	Szenicz. Bezo János és Társa.		
	Szamos-Ujvár. Gör. kath. egyházmegyei nyomda. »Aurora« nyomda.	Szered. Stern Dávid.		

HORVÁT- ÉS SZLAVONORSZÁGBAN.

Belovár. Fleischmann F. Kolešar N.	Illok. Wortmann A.	Petrinja. Benkó Károly.	Varasd. Platzer József. Stiefler J. B.	Granitz Ignác. Hühn Gyula. Kralj Iván. Jovanović Pajo. Kugli és Deutsch. Ruió Ferencz. Scholz Antal »Národne Novine« ny.
Broód (Sz. m.). Schulmann H.	Kaproncza. Kostinčer K.	Pozsega. Klein Lipót.	Vinkovce. Laubner Károly.	Zeng. Luster Hubert.
Diakovár. Egyházmegyei nyomda.	Karlóca. Pavlovió K.	Ruma. Wagner J.	Virovitica. Habianec F.	Zimony. Grabovački M. Sopron A. Baics S.
Eszék. Laubner Károly. Pfeiffer Károly. Schaffer Alajos.	Károlyváros. Hauptfeld Károly.	Sziszek. Fanto Adolf. Jünker F.	Virje. Ljubici N.	Zsid. Manković P.
Gospic. Zupan M.	Kőrös. Neuberg Gusztáv.	Susak. Grosse küstenländische Buchdruckerei.	Vukovár. Jancsik E.	
	Mitrovicza. Mitroviczai horvát könyv- nyomda-részv.-társaság. Trumić Konstantin.	Uj-Gradiska. Bauer Mór.	Zágráb. Albrecht K. Brusina Antal. Részvény-nyomda.	

A könyvnyomdász- és betűöntő-segédék egyletei.

Magyarország.

Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Egyesy Géza; számvivő Steiner Adolf. Egyleti helyiség: Budapest, VIII., Stáhly-utca 1. Az egylet a központon kívül a következő kerületekre oszlik: **Araú:** Elnök: Varga József; pénztárnok: Lövey Nándor. **Brassó:** Elnök: Feninger Károly; pénztárnok: Merkl János. **Debreczen:** Elnök: Kenderessy Lajos; pénztárnok: Török Ferencz. **Kassa:** Elnök: Rósa Viktor; pénztárnok: Nagy Sándor. **Kolozsvár:** Elnök: Gámán Dezső; pénztárnok: Thummerer János. **Nagy-Várad:** Elnök: Lang József; pénztárnok: Boncze Tivadar. **Pécs:** Elnök: Taizs József; pénztárnok: Safesák Rezső. **Pozsony:** Elnök: Kalteisz J.; pénztárnok: Dirmeier Nándor. **Szeged:** Elnök: Zoisler M.; pénztárnok: Schwarcz Ferencz. **Temesvár:** Elnök: Freta János; pénztárnok: Doraszil Ferencz.

A nagyszombati könyvnyomdászok egylete. Elnök: Binder Lajos (Mészáros-utca 47).

Szaktárs-körök a fővárosban.

Könyvnyomdászok Szakköre.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdász-társaság).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők jótékonyági köre.

Elnök: Coneha Károly (Hornyánszky V. könyvnyomdája, V., Arany János-utca 1).

Budapesti gépmesterek és nyomók köre.

Elnök: Stern Ferencz (Kertész-nyomda, Maria-Valéria-utca 11.)

Budapesti hírlapszedők köre.

Elnök: Slite József (Pester Lloyd nyomdája).

Budapesti betűöntők köre.

Elnök: Feldmann I. Pál (Fischer és Mika betűöntődjé).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők hitel-szövetkezete.

Elnök: Schwind Béla (Pesti Lloyd-Társulat könyvnyomdája).

»Ébredés«-dalkör.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdász-társaság).

»Typographia«-dalkör.

Elnök: Galateo Béla (Államnyomda).

Szaktárs-körök a vidéken.

»Typographia«-dalegylet Temesvár.

Elnök: Freund Gyula, nyomdatulajdonos.

Horvát- és Szlavonország.

A horvát-szlavóniai könyvnyomdászok egylete. (Hrvatsko tipografsko društvo za Hrvatsku i Slavoniju). Elnök: Timet István (Részvénytársaság), Zágrábban.

Ausztria.

Alsó-Ausztria. Az alsó-ausztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Mies Károly. Egyleti helyiség: Bécs, VII., Zieglergasse 25.

Bukovina. A bukovinai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Witiuk János, Czernowitz, az Eckhardt-féle nyomdában.

Csehország. A csehországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. »Typografická Beseda«. Elnök: Krunert Károly, Prága, Insolgasse 24.

Felső-Ausztria. A felső-ausztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Herzog János (az »Arany szarvas« vendéglőben, Hirschgasse) Linzben.

Gárország. Galicziai könyvnyomdász-egyesület. (Towarzystwa drukarzy), »Sila« (Erő), Krakóban. — Könyvnyomdász- és kőrajzoló-egylet (Towarzyszów drukarzy i litografów) »Ognisko« Krakóban. Előbbi egyletnek elnöke: Szyjewszi András, utóbbi Machalski Tódor, mindketten az I. egyesületi nyomdában. Egyleti helyiség: Ringplatz 12, III.

Karintia. A karintiai könyvnyomdászok, kőrajzolók és nyomók egylete. Az egylet elnöke: Pressien Ferencz (Bertschinger-féle nyomda), Klagenfurtban.

Krajna. A krajnai könyvnyomdászok, kőrajzolók és nyomók egylete. (Društvo tiskarjev, kamnopicsev in kamnotiskarjev na Kranjskem.) Elnök: ifj. Hriber Ferencz, (katholikus könyvnyomda), Laibachban.

Morvaország. A morvaországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Klima Károly, Thalgame 5, Brünnben.

Salzburg. A salzburgi könyvnyomdászok betegsegélyző-egylete. Elnök: Reyer Ferencz (Oellacher-féle könyvnyomda), Salzburgban. — A salzburgi könyvnyomdászok önképző-egylete. Elnök: Pelikán János. (Pustet-féle könyvnyomda), Salzburgban.

Stájerország. A stájerországi könyvnyomdászok és betűöntők segélyező-egylete. Elnök: Dröszler Flórián. (Withalm-féle könyvnyomda), Grácban.

Szilészia. A szilésziai könyv- és kőnyomdászok és rajzolók egylete. Székhely: Troppau. Elnök: Hoffmann János, Teschnerstrasse 5.

Tirol és Vorarlberg. A tirol és vorarlbergi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Zemmer József (Rauch-féle könyvnyomda), Innsbruckban.

Európa többi országai.

Belgium. Fédération typographique. (Belgischen Bockdrokkersbond.). Elnök: Laslovski Kajetan.

Bulgária. A bulgáriai könyvnyomdászok egylete. (Blgarsko Typografsko društvo.) Elnök: Colakow Tódor, »Državen Vestnik« kiadóhivatala, Szófiában.

Dánia. Typografiske Forening i København. Elnök: Peterson V., Bordings Bogtrykkeri, Nybrogade 12, Kopenhága. — Dansk typografisk Forening. Elnök: Rasmussen H. F. (a »Kolding Folkeblad« nyomdája), Kolding (Jütland).

Franciaország. Fédération française des travailleurs du livre. A központi bizottság titkára Keufer A., székhelye: Páris, 15, Rue de Savoie. Állandó elnök nincs.

Luxemburg. Luxemburgi nyomdász-egylet. (Association typographique de la Ville de Luxembourg.) Elnök: Bous Gusztáv, St.-Paulus-nyomda.

Németország. A német könyvnyomdászok segélyegylete. Elnök: Döblin Emil, Solmsstrasse 31., III., Berlin SW. — Elzász-Lotharingia könyvnyomdászainak és betűöntőinek segélyegylete. Elnök: Hans Fr., Blygonsstrasse 24, II., Strassburg-Neudorf.

Norvégia. Norsk Centralforening for Bogtrykkere. Elnök: Schulze F. P. »Dagbladet« nyomdája Kristianiában.

Olassország. Associazione fra gli operai tipografi italiani per l'introduzione e l'osservanza della tariffa. Elnök: Sgr. Angelo Carugati, tipografia Operaira, Corso Vittorio Emanuele 12—16; egyleti helyiség via Rovello 1, Milánóban.

Orossország. Nyomdász-társaság Rigaiban. A levelek Wagner Józsefhez, Häcker-féle nyomda, címzendők.

Románia. »Gutenberg«, a nyomdamunkások általános, kölcsönös segélyező-egylete. (Societate generala de ajutor reciproc u lucratorilor tipografi din România.) Elnök: Nicolae Jonescu, Socecu-könyvnyomda, Strada Berzii 136, Bukarest.

Svájc. Svájcei nyomdász-szövetkezet. Központi elnök: Unteregger H., Brunnenbergerstrasse 8., St.-Gallenben. — Société fédérative des typographes de la Suisse romande. Központi elnök: Ott Károly, a »National« nyomdájában Chaux-de-Fonds-ban.

Svédország. Svenska Typograförbundet. (Svéd nyomdász-egyesület). Elnök: G. Edin, »Aftonbladet« Stockholmban.

Szerbia. Szerb nyomdászok egylete. (Družina tipografskih radnika u Srbiji.) Elnök: Konstantinovič György, Belgrádban.

A többi egyletek vagy egyáltalán nem, vagy csak részben állanak velünk kölcsönösségben.